

Includ-EU

Περιφερειακή και τοπική εμπειρογνωμοσύνη, ανταλλαγή και δέσμευση για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στην Ευρώπη.

Προώθηση της συμμετοχής και της επαφής με τις κοινωνίες υποδοχής

The project is funded by the Asylum, Migration and Integration Fund of the European Union

Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat
i Feminismes

www.incluideu.eu

Αυτό το έργο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι απόψεις που εκφράζονται στην παρούσα δημοσίευση είναι αυτές των συγγραφέων και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις απόψεις του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ). Οι χρησιμοποιούμενοι προσδιορισμοί και η παρουσίαση του υλικού σε όλη την έκδοση δεν υποδηλώνουν την έκφραση οποιασδήποτε γνώμης εκ μέρους του ΔΟΜ σχετικά με το νομικό καθεστώς οποιασδήποτε χώρας, περιοχής, πόλης ή περιοχής, ή των αρχών της, ή σχετικά με τα σύνορά της.

Ο ΔΟΜ έχει δεσμευτεί στην αρχή ότι η μη βίαιη και ομαλή μετανάστευση ωφελεί τους μετανάστες και την κοινωνία. Ως διακυβερνητικός οργανισμός, ο ΔΟΜ συνεργάζεται με τους εταίρους του στη διεθνή κοινότητα με σκοπό: να βοηθήσει στην αντιμετώπιση των διαδικαστικών προκλήσεων της μετανάστευσης, να προωθήσει την κατανόηση των μεταναστευτικών ζητημάτων, να ενθαρρύνει την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη μέσω της μετανάστευσης και να υποστηρίξει την ανθρώπινη και αξιοπρεπή διαβίωση και ευημερία των μεταναστών.

Το παρόν briefing χρηματοδοτήθηκε από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το περιεχόμενο του παρόντος briefing εκφράζει μόνο την άποψη του συντάκτη και αποτελεί αποκλειστική του ευθύνη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη για την ενδεχόμενη χρήση των πληροφοριών που περιέχει.

Εκδότης: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης
(ΔΟΜ) Γραφείο Συντονισμού του ΔΟΜ για τη
Casale Strozzi Superiore
Via L.G. Faravelli snc 00195, Rome
Τηλέφωνο: +39 06 44 23 14 28
Email: iomrome@iom.int
Ιστοσελίδα: www.italy.iom.int

Η παρούσα δημοσίευση εκδόθηκε χωρίς επίσημη επιμέλεια από τον ΔΟΜ.
Η παρούσα δημοσίευση εκδόθηκε χωρίς την έγκριση της Μονάδας Εκδόσεων (PUB) του ΙΟΜ.
Η παρούσα δημοσίευση εκδόθηκε χωρίς επίσημη μετάφραση από τη Μονάδα TRS..

Φωτογραφία Εξωφύλλου: www.pexels.com/ Daniel NETTESHEIM

© IOM 2023

Μερικά δικαιώματα διατηρούνται. Το παρόν έργο διατίθεται σύμφωνα με [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 IGO License \(CC BY-NC-ND 3.0 IGO\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode).*

Για περισσότερες προδιαγραφές ανατρέξτε στα [Πνευματικά δικαιώματα και Όροι Χρήσης](#).

Η παρούσα δημοσίευση δεν πρέπει να χρησιμοποιείται, να δημοσιεύεται ή να αναδιανέμεται για σκοπούς που αποσκοπούν κυρίως σε εμπορικό όφελος ή χρηματική αποζημίωση, με εξαίρεση εκπαιδευτικούς σκοπούς, π.χ. για να συμπεριληφθεί σε εγχειρίδια.

*<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή.....	5
Περιγραφή του έργου Includ-EU.....	5
Σκοπός του Briefing.....	6
Η συμμετοχή στο Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη και Ενσωμάτωση.....	6

Από την πολιτική συμμετοχή στο Social mixing.....	8
--	----------

Η συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών και διαπολιτιστικές ανταλλαγές στην ΕΕ.....	10
Αντίκτυπος του COVID-19 στη συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών.....	11
Μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων.....	12
Συμμετοχή κατά τη διάρκεια ανθρωπιστικών κρίσεων: η εισροή των ανθρώπων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία.....	13

Συμμετοχή στις Includ-EU χώρες.....	15
Ελλάδα.....	16
Ιταλία.....	17
Ολλανδία.....	18
Ρουμανία.....	19
Σλοβενία.....	20
Ισπανία.....	21

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρώθηση μεγαλύτερης συμμετοχής Πολιτών Τρίτων Χωρών στην Ευρώπη.....	22
Ενδυνάμωση.....	22
Ευαισθητοποίηση και διαπολιτισμική προσέγγιση..	27
Πληροφόρηση και προσανατολισμός.....	30
Παρεμβάσεις Social mixing.....	33

Συμβολή του Includ-EU στη συμμετοχή και στις διαπολιτισμικές επαφές.....	37
---	-----------

Ο χώρος για τους νεοεισερχόμενους στη Cluj Napoca.....	37
Πρόγραμμα κοινωνικής καθοδήγησης της Καταλονίας για κορίτσια σε κίνηση.....	38

Συμπεράσματα.....	40
--------------------------	-----------

Βιβλιογραφία.....	42
--------------------------	-----------

Εισαγωγή

Περιγραφή του έργου Includ-EU

Ο στόχος του Includ-EU είναι να συμβάλει στη δημιουργία περισσότερο συνεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς ευρωπαϊκών κοινωνιών μέσω της ενίσχυσης της διακρατικής ανταλλαγής γνώσεων, της συνεργασίας και των εταιρικών σχέσεων μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην Ελλάδα, την Ιταλία, την Ολλανδία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία και την Ισπανία.

Το Includ-EU αξιοποιεί την ποικιλομορφία των τοπικών προσεγγίσεων και ειδικών γνώσεων, καθώς και την υπάρχουσα πολιτική και πρακτική στον τομέα της ένταξης. Χρηματοδοτούμενο από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το έργο επικεντρώνεται στα εξής σημεία:

- a) στη βελτίωση των γνώσεων και των ικανοτήτων για τη διευκόλυνση της ένταξης των Πολιτών Τρίτων Χωρών (ΠΤΧ);
- b) στην υλοποίηση και αξιολόγηση πιλοτικών έργων που προωθούν την ένταξη των Πολιτών Τρίτων Χωρών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο;
- c) στη δημιουργία ενός άτυπου δικτύου περιφερειών και τοπικών αρχών με διαφορετικό επίπεδο εμπειρογνομosσύνης.

Σκοπός του Briefing

Ένας από τους ειδικούς στόχους του Includ-EU είναι η ενίσχυση των γνώσεων και των ικανοτήτων των τοπικών και περιφερειακών φορέων στην υλοποίηση καινοτόμων μέτρων ένταξης, μεταξύ άλλων μέσω της ανάλυσης των υφιστάμενων ορθών πρακτικών και της διατύπωσης συστάσεων επι συγκεκριμένων θεμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό, στόχος του παρόντος briefing είναι η παρουσίαση της κατάστασης της πολιτικής και κοινωνικής συμμετοχής των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην Ελλάδα, την Ιταλία, την Ολλανδία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία και την Ισπανία, εστιάζοντας στις πιθανές επιπτώσεις για ευρύτερη ενσωμάτωση. Το Briefing εξετάζει επίσης τις υπάρχουσες ορθές πρακτικές που συμβάλλουν στη βελτίωση της συμμετοχής και των ανταλλαγών των Πολιτών Τρίτων Χωρών με τις κοινωνίες υποδοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Το παρόν briefing είναι το αποτέλεσμα μιας συνεργατικής διαδικασίας χαρτογράφησης πολυεπίπεδων επιτυχημένων συνεργασιών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε διάφορες διαστάσεις της ένταξης των Πολιτών Τρίτων Χωρών στις χώρες-στόχους της Includ-EU, σύμφωνα με το νέο Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη και την Ενσωμάτωση 2021-27.

Η συμμετοχή στο Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη και Ενσωμάτωση

Ενώ η ευθύνη για τις πολιτικές ένταξης ανήκει πρωτίστως στα Κράτη Μέλη, η ΕΕ έχει θεσπίσει διάφορα μέτρα για να παρακινήσει και να υποστηρίξει τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές καθώς και την κοινωνία των πολιτών στις προσπάθειές τους να προωθήσουν την ένταξη. Στο πλαίσιο αυτό, το Σχέδιο Δράσης θέτει προτεραιότητες πολιτικής για την ένταξη, προτείνει συγκεκριμένες δράσεις, παρέχει καθοδήγηση και περιγράφει ευκαιρίες χρηματοδότησης για τη μεταφορά της πολιτικής στην πράξη.

Το Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την Ένταξη και την Ενσωμάτωση 2021-2027 (το Σχέδιο Δράσης) αναγνωρίζει ότι η συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών ένταξης είναι απαραίτητη για την επιτυχία των προσπαθειών ενσωμάτωσης. Το Σχέδιο Δράσης έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι περισσότεροι Πολίτες Τρίτων Χωρών θα συμμετέχουν στις διαδικασίες διαβούλευσης και λήψης αποφάσεων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Από την άποψη αυτή, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε θέματα που άπτονται του φύλου, της κατάστασης των παιδιών και των ατόμων που ανήκουν σε θρησκευτικές και εθνοτικές μειονότητες.

Το Σχέδιο Δράσης επιθυμεί επίσης να στηρίξει τα κράτη μέλη στην αύξηση των ευκαιριών για συναντήσεις και ανταλλαγές μεταξύ των Πολιτών Τρίτων Χωρών και άλλων φιλοξενούμενων μέσω της τέχνης, του πολιτισμού, του αθλητισμού και της κοινωνικής ζωής. Η υποστήριξη της συμμετοχής των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην κοινωνία θα πρέπει να αποσκοπεί στην εξάλειψη των αντιληπτών διαφορών και στην καταπολέμηση των προκαταλήψεων και διακρίσεων. Θα πρέπει επίσης να βρίσκει χώρους για να δρομολογήει τη συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών σε πολιτικές διαδικασίες, όπως συμβαίνει με την

περίπτωση της Ομάδας Εμπειρογνομώνων για τις Απόψεις των Μεταναστών σχετικά με τη Μετανάστευση, το Άσυλο και τις Πολιτικές Ένταξης που έχει συσταθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (βλ. επόμενη ενότητα).

Τελευταίο αλλά εξ ίσου σημαντικό, το Σχέδιο Δράσης καλεί τα Κράτη Μέλη να θεσπίσουν και να διευρύνουν τα μέτρα που υποστηρίζουν την ένταξη και τη συμμετοχή μέσω πρωτοβουλιών κοινοτικής χορηγίας. Τα προγράμματα κοινοτικής χορηγίας αποτελούν το κλειδί για να εξασφαλιστεί ότι η ενσωμάτωση θα είναι ομαλή και ότι οι κοινωνίες υποδοχής είναι καλά προετοιμασμένες για να υποδεχθούν τους νεοεισερχόμενους. Για το λόγο αυτό, ενισχύει πραγματικά αμοιβαίες διαδικασίες ένταξης.

Από την πολιτική συμμετοχή στο Social mixing

Το Παγκόσμιο Σύμφωνο για την Ασφαλή, Ομαλή και Τακτική Μετανάστευση περιλαμβάνει σαφή δέσμευση για "την ενδυνάμωση των μεταναστών και των κοινωνιών έτσι ώστε να επιτευχθεί πλήρης ενσωμάτωση και κοινωνική συνοχή" (Στόχος 16). Τονίζει την ανάγκη "διευκόλυνσης της συμμετοχής των μεταναστών [στην κοινωνία υποδοχής]" (16f) και "υποστήριξης πολυπολιτισμικών δραστηριοτήτων [...] για τη διευκόλυνση της αμοιβαίας κατανόησης και εκτίμησης των πολιτισμών των μεταναστών και αυτών των κοινωνιών προορισμού" (16h). Επιπλέον, το Παγκόσμιο Σύμφωνο υπογραμμίζει τη σημασία της προώθησης του διαπολιτισμικού διαλόγου σε τοπικό επίπεδο με τη δραστηριοποίηση συνδέσμων μεταναστών, οργανώσεων της διασποράς και προγραμμάτων καθοδήγησης για τη "βελτίωση των αποτελεσμάτων ένταξης και την ενίσχυση του αμοιβαίου σεβασμού" (16f).

Γενικά, η συμμετοχή των μεταναστών στην πολιτική και κοινωνική ζωή των χωρών υποδοχής μπορεί να λάβει διάφορες μορφές πολιτικής και κοινωνικής εμπλοκής.

Η πολιτική συμμετοχή περιλαμβάνει την ψήφο στις τοπικές, εθνικές ή περιφερειακές εκλογές, την υποψηφιότητα, την ένταξη σε ενώσεις ή πολιτικά κόμματα και τη συμμετοχή σε συμβουλευτικά όργανα (ΔΟΜ2020, σ.197). Η ενεργή συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών θα πρέπει να επιδιώκεται επίσης μέσω της εμπλοκής τους στην **τοπική δημόσια ζωή**. Από την άποψη αυτή, οι δήμοι βρίσκονται στο προσκήνιο της δημιουργίας δικτύων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ενώσεων μεταναστών και άλλων τοπικών φορέων για την οργάνωση δημόσιων χώρων και δραστηριοτήτων που **ευνοούν τις συλλογικές εμπειρίες και το social mixing** (ΟΟΣΑ2018α, σ.115).

Προς αυτήν την κατεύθυνση, οι πρόσφατες προσπάθειες επικεντρώθηκαν στο να παρέχουν στους διαχειριστές των έργων και στους εργαζόμενους στο πεδίο σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο, σύγχρονα εργαλεία για να προωθήσουν το social mixing, τόσο δια ζώσης όσο και διαδικτυακά. Ένα παράδειγμα αυτού αποτελεί η Κοινή Παγκόσμια Πρωτοβουλία για την διαφορετικότητα, την ένταξη και την κοινωνική συνοχή ([Joint Global Initiative on Diversity, Inclusion and Social Cohesion \(DISC\)](#)), που εκπόνησε ο ΔΟΜ. Μέσω της [Power of Contact](#) δημοσίευσης, η Πρωτοβουλία DISC παρέχει συστάσεις σχετικά με την ανάπτυξη και την υλοποίηση social mixing παρεμβάσεων με βάση τη θεωρία της επαφής μεταξύ των ομάδων με στόχο την αύξηση των ουσιαστικών κοινωνικών αλληλεπιδράσεων και την καλλιέργεια της εμπιστοσύνης (ΔΟΜ 2021). Κατά την ανάπτυξη αυτών των τύπων παρεμβάσεων, [οικοδόμηση και η ανάπτυξη των δυνατοτήτων](#) των τοπικών κοινοτήτων για την διαφορετικότητα και την κοινωνική ενσωμάτωση είναι επιτακτικής σημασίας λόγω της ετερογένειας και των πολλαπλών ταυτοτήτων των κοινοτήτων των μεταναστών.

Η πανδημία του COVID ενεργοποίησε ειδικότερα την **ψηφιακή καινοτομία** για να διατηρηθούν οι κοινότητες συνδεδεμένες. Στη [Digest on Digitalisation](#), η DISC διερεύνησε επίσης τους τρόπους με τους οποίους η ψηφιοποίηση μπορεί να αξιοποιηθεί για την ενίσχυση των κοινωνικών σχέσεων και την προώθηση της συμμετοχής σε εικονικούς χώρους.

Η συμμετοχή στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, καθώς και στις κοινωνικές δραστηριότητες και γενικά στην τοπική ζωή αποτελεί προϋπόθεση για την **ενδυνάμωση** των Πολιτών Τρίτων Χωρών και για την

επιτυχία των πολιτικών ενσωμάτωσης. Μέσω της άμεσης συμβολής στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της πολιτικής, είναι δυνατόν να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές αυτές αντικατοπτρίζουν τις **πραγματικές ανάγκες**. Η παροχή της δυνατότητας στους Πολιτών Τρίτων Χωρών να συμμετέχουν ενεργά αποτελεί επίσης έναν τρόπο για τα κράτη να διαφυλάξουν τη δημοκρατική νομιμότητα και να προωθήσουν την κοινωνική συνοχή (ΔΟΜ2020,σ.198).

Για το λόγο αυτό, το 2020 η Επιτροπή δημιούργησε μια Ομάδα Εμπειρογνομώνων για τις Απόψεις των Μεταναστών στους Τομείς της Μετανάστευσης, του Ασύλου και των Πολιτικών Ένταξης, αποτελούμενη από μετανάστες και οργανώσεις που εκπροσωπούν τα συμφέροντά τους. Η Ομάδα Εμπειρογνομώνων δημιουργήθηκε για να συμπεριλάβει τους μετανάστες στην ανάπτυξη των πολιτικών μετανάστευσης και ασύλου της ΕΕ και θα έχει συμβουλευτικό ρόλο όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να γίνει ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της πολιτικής πιο αποτελεσματικά ανταποκρινόμενοι στις πραγματικές ανάγκες. Με 24 συμμετέχοντες εμπειρογνώμονες από οργανώσεις μεταναστών, συμβούλια μεταναστών, την κοινωνία των πολιτών, την ακαδημαϊκή κοινότητα, τις επιχειρήσεις και τα συνδικάτα, η Ομάδα Εμπειρογνομώνων αποτελεί ένα συγκεκριμένο βήμα προς τη διευρυμένη συμμετοχή όλων των μεταναστών στις αποφάσεις που τους επηρεάζουν περισσότερο.

Παρόμοιοι μηχανισμοί υπάρχουν σε εθνικό επίπεδο, αλλά συχνά δεν έχουν συνέχεια ή δεν είναι πλήρως δομημένοι. Στην Ιταλία, για παράδειγμα, μεταξύ του 2017 και 2020, το Εθνικό Φόρουμ Διασποράς εργάστηκε για τη συμμετοχή των οργανώσεων της διασποράς στη διεθνή συνεργασία στον τομέα της ανάπτυξης. Πρόσφατα, το Υπουργείο Εξωτερικών της Ιταλίας και ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης της Ιταλίας υπέγραψαν συμφωνία για τη δημιουργία μόνιμου χώρου για την εμπλοκή της διασποράς.

Οι χώροι για την εμπλοκή της κοινότητας παρουσιάζουν δραστηριότητα σε τοπικό επίπεδο. Στο Τίλμπουργκ, στην Ολλανδία, το Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες ενθαρρύνει την ενδυνάμωση των μεταναστών και τη συμμετοχή τους στη χάραξη τοπικής πολιτικής. Το Συμβούλιο ήταν ενεργό κατά την περίοδο 2019-2020 με έξι συμβούλους με μεταναστευτικό υπόβαθρο που συνεργάζονταν με το Δήμο του Τίλμπουργκ σε εθελοντική βάση. Το Συμβούλιο διέκοψε τις δραστηριότητές του κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αλλά ο Δήμος, παράλληλα με τις πιλοτικές δράσεις του Includ-EU, αναζητά σήμερα νέα μέλη και επαγγελματίες συνεργάτες για τη συνέχιση της λειτουργίας αυτού του συμβουλευτικού οργάνου. Άλλα σημαντικά παραδείγματα φόρουμ συμμετοχής σε τοπικό επίπεδο είναι το Φόρουμ για την Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών στην Ισπανία (βλ. σελίδα 13) και τα Εδαφικά Συμβούλια Μετανάστευσης, που υπάρχουν σε όλους τους νομούς της Ιταλίας. Και τα δύο όργανα παρέχουν χώρο διαβούλευσης, ενημέρωσης και παρακολούθησης της ένταξης και συγκροτούνται από εθνικούς και τοπικούς δημόσιους λειτουργούς, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και άλλες τοπικές ενδιαφερόμενες οντότητες.

Παράλληλα με την πολιτική και κοινωνική συμμετοχή, ο **διαπολιτισμικός διάλογος** αποτελεί μια ουσιαστική συνιστώσα της προώθησης πραγματικά αμφίδρομων διαδικασιών ενσωμάτωσης. Ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να εκτείνεται σε κοινωνικά πλαίσια τόσο διαφορετικά όσο τα σχολεία, οι χώροι εργασίας, οι γειτονιές, οι θρησκευτικές ομάδες και οι αθλητικές εκδηλώσεις. Αυτοί οι χώροι μπορούν να προσφέρουν ευκαιρίες σε άτομα με διαφορετικό υπόβαθρο να αλληλοεπιδράσουν με ουσιαστικό τρόπο, μειώνοντας τα αντιληπτά χάσματα και μαθαίνοντας περισσότερα ο ένας για τον άλλον.

Τελευταίο αλλά εξ ίσου σημαντικό, η προώθηση της ενεργού συμμετοχής των Πολιτών Τρίτων Χωρών στο σχεδιασμό πολιτικών, στις τοπικές οικονομίες, στην πολιτική, στον αθλητισμό, στις τέχνες και στον εθελοντισμό είναι ζωτικής σημασίας για την **καταπολέμηση των στερεοτύπων, των διακρίσεων**, της δυσπιστίας, της ξενοφοβίας και του ρατσισμού. Η συμμετοχή της λαϊκής βάσης στην πολιτική, στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, στον ελεύθερο χρόνο και στις πολιτιστικές δραστηριότητες φέρνει τους ανθρώπους πιο κοντά και ενισχύει το αίσθημα του ανήκειν. Είναι σημαντικό αυτό να συνδυάζεται με **επακριβή και τεκμηριωμένη επικοινωνία** σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη για την εξάλειψη των προκαταλήψεων (ΟΟΣΑ 2018a, σ.115).

Η συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών και οι διαπολιτιστικές ανταλλαγές στην ΕΕ

Το επίπεδο κοινωνικής και πολιτικής δέσμευσης των Πολιτών Τρίτων Χωρών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από διαρθρωτικούς και ατομικούς παράγοντες. Όσον αφορά τους **διαρθρωτικούς παράγοντες**, το **δικαίωμα ψήφου** στις εθνικές ή τοπικές εκλογές, καθώς και το δικαίωμα του να θέσουν υποψηφιότητα, είναι γενικά περιορισμένο για τους μετανάστες. Οι χρονοβόρες **διαδικασίες πολιτογράφησης και νομιμοποίησης** περιορίζουν περαιτέρω τα περιθώρια ενδυνάμωσης και πολιτικής συμμετοχής των κοινοτήτων των μεταναστών (Bertelli 2019)¹. Τα περιορισμένα **οικονομικά δικαιώματα και η πρόσβαση σε βασικές κοινωνικές υπηρεσίες** (υγειονομική περίθαλψη, στέγαση, εκπαίδευση, εκμάθηση γλωσσών) μπορεί επίσης να παρεμποδίζουν έμμεσα ή άμεσα τη συμμετοχή σε διάφορους τομείς της κοινοτικής ζωής.

Επιπροσθέτως, οι προϋπάρχουσες διαρθρωτικές ανισότητες και ο οικιστικός διαχωρισμός εμποδίζουν τη συμμετοχή στις δραστηριότητες της κοινότητας και ενισχύουν τα υπάρχοντα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και τις κοινωνικές εντάσεις (ΔΟΜ 2021, σ. 8). **Ατομικοί παράγοντες**, όπως το **νομικόκαθεστώς, η απασχόληση, τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά**, η ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης, καθώς και η διάρκεια της διαμονής, παίζουν επίσης ρόλο στη διευκόλυνση ή την παρεμπόδιση της συμμετοχής (ΔΟΜ 2020, σ. 198). Η συμμετοχή των μη προνομιούχων Πολιτών Τρίτων Χωρών καθίσταται δύσκολη λόγω της απαιτητικής καθημερινότητας, των διενέξεων σε θέματα ευθυνών στον τομέα της απασχόλησης και φροντίδας, καθώς και λόγω επειγόντων καταστάσεων που συνδέονται με την υγεία, τη στέγαση και τα οικονομικά προβλήματα. Η **κακή ψυχική υγεία** μπορεί επίσης να οδηγήσει σε κατάσταση αδράνειας και έλλειψης κινήτρων που επηρεάζει αρνητικά την κοινωνική ζωή. Επιπλέον, οι χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες για την απόκτηση νομικών εγγράφων, τα γλωσσικά εμπόδια και η δυσπιστία των κατοίκων αποθαρρύνουν τους μετανάστες από το να συμμετέχουν περαιτέρω στην τοπική δημόσια ζωή.

Γενικότερα, δραστηριότητες με στόχο το social mixing μπορεί να μην φαίνονται σχετικές ή ελκυστικές λόγω της **αντιληπτής αναντιστοιχίας** μεταξύ των πολιτιστικών κανόνων και παραδόσεων των μεταναστών και της κοινότητας υποδοχής, επηρεάζοντας αρνητικά τα κίνητρα του ατόμου να συμμετάσχει ή να συναναστραφεί με το τοπικό περιβάλλον. (ΔΟΜ 2021, σ.9). Εναλλακτικά, οι νεοεισερχόμενοι ή άλλοι διαμένοντες μπορεί να προτιμούν να περνούν χρόνο με άτομα που θεωρούν ότι τους μοιάζουν περισσότερο, δείχνοντας **απροθυμία** να συμμετάσχουν σε ευκαιρίες κοινωνικής ανάμειξης (ΔΟΜ 2021, σ.9).

Εμπόδια στη συμμετοχή μπορεί επίσης να προκύψουν από την **έλλειψη υποστήριξης** από τους θεσμούς και τις αρχές, οι οποίοι συχνά περιορίζουν ή δεν υποστηρίζουν τις social mixing δραστηριότητες, ή έχουν **εντελώς αποκλειστική διαχείριση των κοινοτικών δραστηριοτήτων** (ΔΟΜ 2021, σ. 10).

¹ Βλέπετε το Παρατηρητήριο Παγκόσμιας Ιθαγένειας, globalcit.eu/news-and-commentary/infographics.

Η αδυναμία συμμετοχής στην κοινωνία μπορεί να επιδεινώσει το αίσθημα **αποπροσανατολισμού και απώλειας** που συνδέεται με τον ξεριζωμό και τον αναγκαστικό εκτοπισμό. Επιπλέον, οι μειωμένες ευκαιρίες συναναστροφής με άλλους υπό τις ίδιες προϋποθέσεις διαμένοντες, συμβάλλουν σε **στερεότυπα, δυσπιστία, στιγματισμό και κοινωνικο-χωρικό διαχωρισμό**.

Αντίκτυπος του COVID-19 στη συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών

Ο αντίκτυπος του COVID-19 έχει γίνει περισσότερο αισθητός σε εκείνους που είναι ήδη αποκλεισμένοι από την κοινωνία. Οι πρωτοβουλίες με επίκεντρο την κοινότητα που ενισχύουν την κοινωνική συνοχή, όπως τα κέντρα γειτονιάς, τα γλωσσικά καφέ και τα προγράμματα κοινωνικής καθοδήγησης, επλήγησαν ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ενώ τα κοινωνικά δίκτυα των Πολιτών Τρίτων Χωρών είναι κατά βάση περιορισμένα, η διακοπή λειτουργίας των βιβλιοθηκών, των χώρων λατρείας, των κοινοτικών κέντρων, των σχολείων ξένων γλωσσών, των χώρων εθελοντικής εργασίας, των αθλητικών συλλόγων και των καφετεριών **περιορίσει ή εξαφάνισε τις ελάχιστες επιλογές που είχαν οι μετανάστες να κοινωνικοποιηθούν και να συμμετάσχουν στην κοινότητα**.

Η ανεπαρκής πρόσβαση σε ψηφιακό εξοπλισμό και συνδεσιμότητα επηρέασε αρνητικά την ποιότητα της ζωής τους και ενίσχυσε την απομόνωσή τους, επηρεάζοντας την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την απώλεια αμειβόμενης εργασίας.

Τα προβλήματα στην παροχή βασικών υπηρεσιών εμπόδισαν επίσης τη συμμετοχή και την ενσωμάτωση. Οι ταχέως μεταβαλλόμενες ρυθμίσεις που σχετίζονται με τον COVID-19 και την επιδημία δημιουργούν προκλήσεις για τους μετανάστες όσον αφορά την πρόσβαση ή την ακριβή ερμηνεία πληροφοριών, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν αβέβαιες και ενίοτε ακανόνιστες συνθήκες.

Γενικότερα, η πανδημία έχει επιδεινώσει την **κατάσταση της απομόνωσης** που είναι ήδη αισθητή στους μετανάστες σε όλες τις Included-EU χώρες. Πολλοί Πολίτες Τρίτων Χωρών στη **Σλοβενία** ανέφεραν ότι δεν επισκέφθηκαν τις οικογένειές τους στην πατρίδα τους από φόβο μήπως χάσουν τη δουλειά τους κατά την επιστροφή τους σε υποχρεωτική καραντίνα. Ερευνητές στην **Ολλανδία** διαπίστωσαν ότι οι ηλικιωμένοι μετανάστες ήταν ιδιαίτερα ευάλωτοι στη μοναξιά κατά τη διάρκεια του υποχρεωτικού εγκλεισμού (lockdown), περισσότερο από τους Ολλανδούς που διαβίωναν στις ίδιες συνθήκες (Kenniss platform Integratie and Samenleving 2020).

Οι μετανάστες που πάλεψαν με την αβεβαιότητα, την απομόνωση και τον περιορισμό πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη μετανάστευσή τους στην Ολλανδία βιώνουν ξαφνικές αναδρομές (flashbacks) εξαιτίας της πανδημίας. Τα συμπτώματα του λεγόμενου «στρές του Κορωνοϊού» περιλαμβάνουν σωματικές ενοχλήσεις, καθώς και ψυχολογικές διαταραχές όπως απόσυρση από την κοινωνία, έλλειψη κινήτρων για συμμετοχή, κακή διάθεση και αδυναμία τήρησης της καθημερινής ρουτίνας (Prins 2020).

Παρά τις πολλές αρνητικές επιπτώσεις της, η πανδημία ανέδειξε την αξία της δέσμευσης και της συνεργασίας μεταξύ πολλών ενδιαφερομένων οντοτήτων εντός των κοινοτήτων και επιτάχυνε την καινοτομία στις πρακτικές ένταξης των μεταναστών, ιδίως με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων. Επιπλέον, οι μετανάστες και οι ομάδες της διασποράς έχουν καταστεί σημαντικοί παράγοντες για την αντιμετώπιση της πανδημίας και της κοινωνικοοικονομικής ανάκαμψης σε παγκόσμιο επίπεδο, ιδίως λόγω της συμβολής τους σε βασικούς τομείς όπως η υγειονομική περίθαλψη, η παραγωγή τροφίμων, η καθαριότητα, το λιανικό εμπόριο και υλικοτεχνική υποστήριξη.

Μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων

Οι Includ-EU χώρες έχουν επικεντρώσει τις προσπάθειές τους στο να διασφαλίσουν ότι η συμμετοχή και οι ανταλλαγές θα εξακολουθούν να είναι δυνατές, **μεταφέροντας πρωτοβουλίες και υπηρεσίες στο διαδίκτυο**. Στην **Ισπανία**, οι δημόσιες διοικήσεις και οι πάροχοι υπηρεσιών μετέφεραν υπηρεσίες και ευκαιρίες συμμετοχής στο διαδίκτυο. Παρόλα αυτά, στην πράξη, το **υφιστάμενο ψηφιακό χάσμα παραμένει μεγάλο εμπόδιο για τη συμμετοχή**.

Στην **Ιταλία**, καταβλήθηκαν προσπάθειες για τη χρήση διαφορετικών γλωσσών για τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις υπάρχουσες υπηρεσίες υποστήριξης και νομικές συμβουλές: στοχευμένα μηνύματα δημοσιεύθηκαν στους δικτυακούς τόπους των περιφερειών και των δήμων, μαζί με δωρεάν τηλεφωνικούς αριθμούς για την υποβολή ερωτημάτων. Καθοριστική υποστήριξη προς αυτή την κατεύθυνση παρείχαν ο τρίτος τομέας και οι διεθνείς οργανισμοί που έχουν παρουσία στην Ιταλία.

Άλλες πρωτοβουλίες προσπάθησαν επίσης να προσδώσουν προβολή στη συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών στη διεξαγωγή δράσεων για τον μετριασμό των επιπτώσεων της πανδημίας. Η κρίση του COVID-19 έδωσε νέα έμφαση στο ρόλο που διαδραματίζει ένα σημαντικό ποσοστό μεταναστών που ασκούν επαγγέλματα χαμηλής ειδίκευσης, ιδίως σε περιόδους αναγκαστικού εγκλεισμού. Στην Ιταλία, ξεκίνησαν εκστρατείες για να αναγνωριστεί η σπουδαιότητα της συμβολής των Πολιτών Τρίτων Χωρών σε βασικούς τομείς, όπως η υγειονομική περίθαλψη, η γεωργία και οι υπηρεσίες παράδοσης. Σε πολλές περιπτώσεις, οι υπηρεσίες υποστήριξης προέρχονταν απευθείας από τους Πολίτες Τρίτων Χωρών. Μερικά παραδείγματα περιλαμβάνουν τις πρωτοβουλίες που οργάνωσε το σύστημα υποδοχής στην Ιταλία, όπου τα κέντρα υποδοχής οργάνωσαν την παραγωγή και διανομή масκών ή ανέλαβαν πρωτοβουλίες για την υποστήριξη ευάλωτων ομάδων (π.χ. ψώνια για τους ηλικιωμένους).² Οι οργανώσεις της διασποράς ήταν επίσης πολύ δραστήριες στις δράσεις παροχής βοήθειας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης στην Ιταλία.³

Όσον αφορά την ψυχική υγεία, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι σύμβουλοι στην Ολλανδία αναγνώρισαν την περιορισμένη δυνατότητα παροχής βοήθειας μέσω των εικονικών μέσων, αλλά συνέστησαν τη διατήρηση τακτικών τηλεφωνικών επαφών με αποκλεισμένα άτομα και τη σύνδεση των μεταναστών με δικηγόρους ή εκπροσώπους μεταναστών. Μια στοχευμένη γραμμή βοήθειας για τον Κορωνοϊό '[Corona Helpline](#)' για ηλικιωμένα άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο είναι πλέον διαθέσιμη στην Ολλανδία. Με τη βοήθεια της οργάνωσης KBO-PCOB και του δικτύου Οργανώσεων για Ηλικιωμένους Μετανάστες (NOOM), η τηλεφωνική γραμμή έχει ως στόχο την υποστήριξη των ηλικιωμένων μεταναστών με την παροχή πληροφοριών, αλλά και την μείωση της αίσθησης της μοναξιάς.

² Για μια συλλογή καλών πρακτικών βλέπετε: SIPROIMI Έργα για τη στήριξη ορισμένων βασικών υπηρεσιών κατά τη διάρκεια της πανδημίας-συλλογή καλών πρακτικών www.siproimi.it/storie-buone-pratiche/i-progetti-della-rete-sprar-siproimi-per-il-contenimento-del-covid-19.

³ Βλέπετε www.cartadiroma.org/osservatorio/factchecking/emergenza-covid19-il-ruolo-attivo-delle-diaspore.

Η συμμετοχή κατά τη διάρκεια ανθρωπιστικών κρίσεων: η εισροή των ανθρώπων που τρέπονται σε φυγή από την Ουκρανία

Η επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας προκάλεσε **πρωτοφανή ανθρωπιστική κρίση στην Ευρώπη**. Για την παροχή ταχείας και αποτελεσματικής προστασίας σε όσους εγκαταλείπουν την Ουκρανία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε την ενεργοποίηση της **Οδηγίας περί Προσωρινής Προστασίας**. Σύμφωνα με την Οδηγία, οι Ουκρανοί πολίτες και οι μη Ουκρανοί πολίτες που δεν είναι σε θέση να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους θα λαμβάνουν άμεση προστασία, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των δικαιωμάτων διαμονής, της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, της πρόσβασης σε κατοικία, της κοινωνικής πρόνοιας, της ιατρικής ή άλλης βοήθειας και των μέσων διαβίωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022). Η εφαρμογή της εν λόγω Οδηγίας στα Κράτη Μέλη εγείρει ανησυχίες για διακρίσεις εις βάρος μη Ουκρανών υπηκόων και οι λεπτομέρειές της δεν έχουν ακόμη αποσαφηνιστεί.

Οι εξελίξεις όσον αφορά την εκτοπισμό εντός και εκτός της Ουκρανίας είναι ακόμη ασαφείς. Ως εκ τούτου, είναι δύσκολο να προβλεφθεί ποιες πρωτοβουλίες θα απαιτηθούν για να εξασφαλιστεί η συμμετοχή των Ουκρανών προσφύγων στην κοινωνική ζωή των κοινοτήτων υποδοχής. Πράγματι, ενώ επί του παρόντος υπάρχει συντριπτική υποστήριξη σε αυτούς τους πληθυσμούς που πλήττονται από τη σύγκρουση, μπορεί να προκληθεί "κόπωση αλληλεγγύης" και να αυξηθούν οι κοινωνικές εντάσεις καθώς οι εκτοπισμένοι Ουκρανοί θα εγκατασταθούν και τελικά θα "ανταγωνιστούν" για πόρους και ευκαιρίες. Σε αυτό το πλαίσιο, τα πολιτικά και λειτουργικά μέτρα που αντιμετωπίζουν τα βαθύτερα αίτια των διακρίσεων, της ξενοφοβίας και των άλλων μορφών μισαλλοδοξίας θα αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία.

Πολλοί πρόσφυγες που φεύγουν από την Ουκρανία έχουν ενωθεί με μέλη της οικογένειάς τους ή με το δίκτυο γνωστών τους σε χώρες της ΕΕ. Σε μια έκτακτη κατάσταση, τα δίκτυα αυτά αποτελούν σημαντικότερη πηγή υλικής βοήθειας καθώς και πλατφόρμα σύνδεσης με τις τοπικές κοινότητες.

Οργανώσεις της διασποράς που υπάρχουν σε όλη την Ευρώπη έχουν κάνει τη φωνή τους αισθητή για να αντιμετωπίσουν άμεσα την ανθρωπιστική κρίση εντός και εκτός Ουκρανίας. Η ακρόαση των αιτημάτων της διασποράς και η διασφάλιση της συμπερίληψής τους στις σχετικές διεθνείς και διεθνείς φόρα είναι ένα ουσιαστικό βήμα καθώς ο πόλεμος στην Ουκρανία συνεχίζεται.

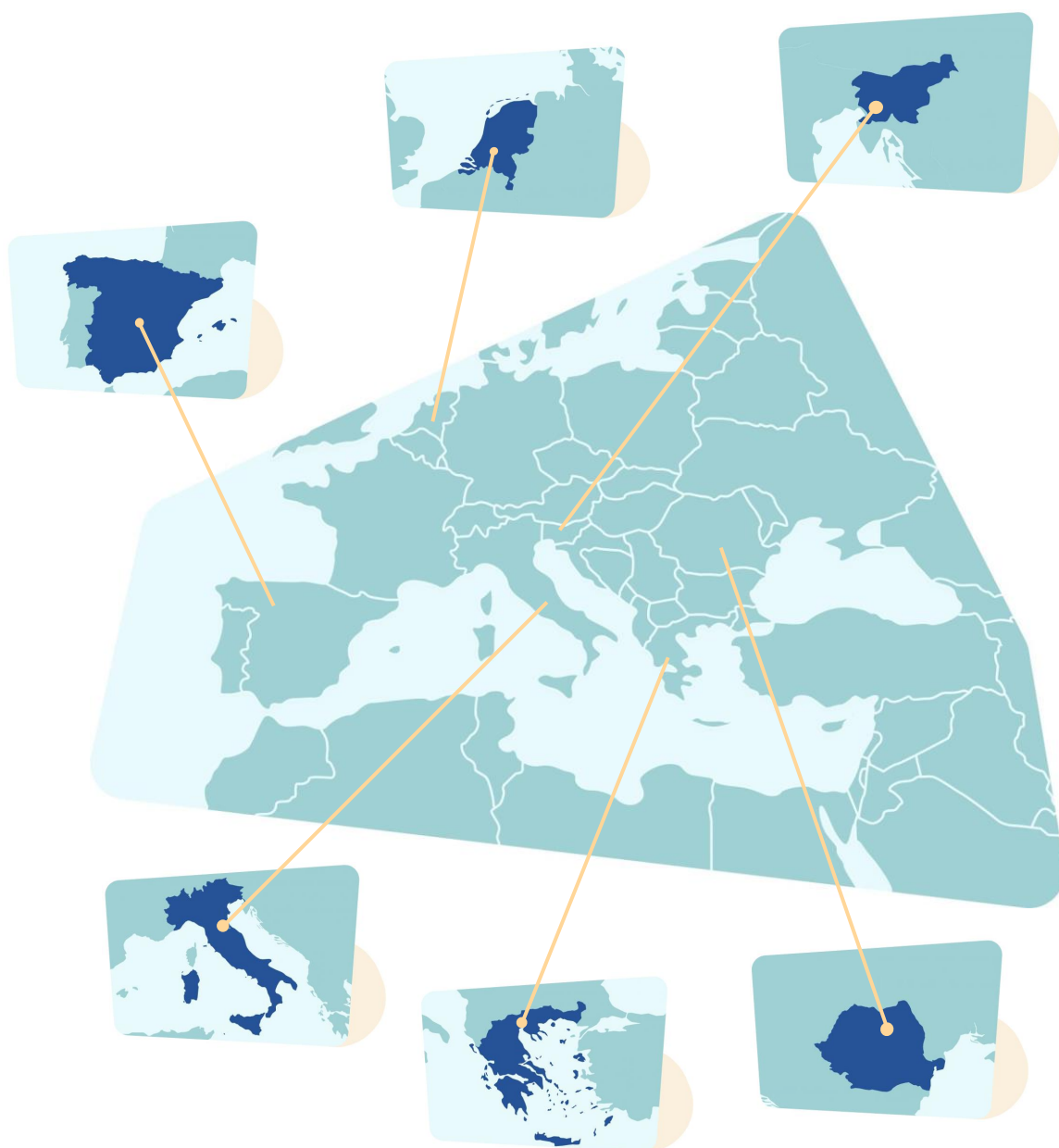
Τέλος και εξ ίσου σημαντικό, τα μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων που προτάθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας σχετικά με την ψηφιακή και εξ αποστάσεως συμμετοχή έχουν αποκτήσει ακόμη μεγαλύτερη σημασία για την υποστήριξη των εκτοπισμένων Ουκρανών. Από την άποψη αυτή, οι πρωτοβουλίες για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Ουκρανία και στις χώρες υποδοχής στην Ευρώπη αποδεικνύονται ιδιαίτερα σημαντικές για τη διασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση και την κοινωνική ζωή κατά τη διάρκεια αυτής της σύγκρουσης (UNESCO, 2022).

Τα ζητήματα αυτά και οι σημερινές συνθήκες του ουκρανικού εκτοπισμού υποδηλώνουν ότι, αφενός, είναι απαραίτητο να εφαρμοστούν διαρθρωτικές λύσεις που θα προωθούν τη συμμετοχή όλων εκείνων που υποφέρουν δυσανάλογα από το ψηφιακό χάσμα. Από την άλλη πλευρά, η σημερινή ανθρωπιστική κρίση δείχνει ότι είναι επίσης σημαντικό να υπάρχουν ευέλικτα εργαλεία για τη στήριξη της συμμετοχής στην κοινωνία των προσωρινά εκτοπισμένων, διασφαλίζοντας ότι οι υφιστάμενες υπηρεσίες και πολιτικές μπορούν επίσης να καλύψουν τις ανάγκες προστασίας που ανακύπτουν.

Πάνω απ' όλα, χωρίς έγκαιρη υποστήριξη και σχεδιασμό, οι νέες αφίξεις μπορεί να καταλήξουν στο να υποσκάψουν την τοπική ικανότητα υποδοχής και ενσωμάτωσης και να τροφοδοτήσουν τις αυξανόμενες κοινωνικές εντάσεις γύρω από τη επαπειλούμενη επισιτιστική ανασφάλεια και τον αυξανόμενο ανταγωνισμό για στέγαση και εργασία. Χωρίς έγκαιρες πρωτοβουλίες που να αντιμετωπίζουν τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ανάγκες των μεταναστών και των προσφύγων ήδη πριν από την άφιξη, η κατάσταση αυτή μπορεί να καταλήξει να επιδεινώσει τις υπάρχουσες προκαταλήψεις και τα ξενόφοβα συναισθήματα.

Η Συμμετοχή στις Includ-EU χώρες

Η ενότητα που ακολουθεί επικεντρώνεται στην κατάσταση της πολιτικής και κοινωνικής συμμετοχής των Πολιτών Τρίτων Χωρών στις έξι χώρες της Includ-EU, καθώς και στα κυριότερα εμπόδια και δυνατότητες συμμετοχής σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Ελλάδα

Σύμφωνα με τον Δείκτη Πολιτικής Ένταξης Μεταναστών 2020 (MIPEX), υπάρχουν **βασικά εμπόδια** για την πολιτική συμμετοχή των μεταναστών στην Ελλάδα. Σε αυτή την κατηγορία, η χώρα αυτή βαθμολογείται με 20 βαθμούς στην κλίμακα MIPEX των 100 βαθμών, πολύ κάτω από τον διεθνή μέσο όρο των 56 βαθμών (MIPEX, 2020a). Συγκεκριμένα, οι μετανάστες στην Ελλάδα δεν έχουν δικαίωμα ψήφου και οι αλλοδαποί πολίτες αποκλείονται γενικά από τη δημοκρατική διαδικασία. Επιπλέον, συνολικά, οι μετανάστες δεν λαμβάνουν πληροφορίες για τις πολιτικές ευκαιρίες, ούτε συμβουλευονται σε διαρθρωτική βάση ούτε τους επιτρέπεται να ψηφίσουν στις τοπικές εκλογές (MIPEX, 2020a).

Παρόλα αυτά, οι δείκτες MIPEX δείχνουν θετικές αλλαγές όσον αφορά τη **συμμετοχή των μεταναστών στην παροχή πληροφοριών, στο σχεδιασμό υπηρεσιών και στην παροχή υπηρεσιών υγείας** (MIPEX, 2020a).

Τα τελευταία χρόνια έχουν **δημιουργηθεί διάφορα θεσμικά όργανα και οργανισμοί** για να καταστεί δυνατή η πολιτική και κοινωνική συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην Ελλάδα. Τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών, που δημιουργήθηκαν το 2010, είναι συμβουλευτικά όργανα στους Ελληνικούς δήμους που υποστηρίζουν τις τοπικές αρχές να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πληθυσμός των μεταναστών. Τα Κέντρα Κοινότητας, που λειτουργούν υπό την εποπτεία της Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Υγείας, εξυπηρετούν όλους τους κατοίκους των δήμων και λειτουργούν ως κόμβοι για τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας (ΟΟΣΑ 2018b, σ. 40). Το Συντονιστικό Κέντρο της Αθήνας για θέματα Μεταναστών και Προσφύγων, που ιδρύθηκε το 2017, λειτουργεί ως σύνδεσμος μεταξύ διαφόρων φορέων και του Δήμου Αθηναίων με σκοπό την προώθηση της ένταξης σε τοπικό επίπεδο. Τέλος και εξ ίσου σημαντικό, το Δίκτυο Πόλεων για την Ένταξη είναι ένα διαδημοτικό δίκτυο με επικεφαλής δήμους σε όλη την Ελλάδα που σχεδιάζουν και ανταλλάσσουν από κοινού ορθές πρακτικές στον τομέα της ένταξης, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, τον ΔΟΜ και τον Δήμο Αθηναίων.

Ιταλία

Συνολικά, οι μετανάστες στην Ιταλία συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν εμπόδια όσον αφορά την πολιτική τους συμμετοχή (MIPEX, 2020b). Δεν τους επιτρέπεται να ψηφίζουν και βρίσκουν μικρή υποστήριξη για την πολιτική τους συμμετοχή. Συμβουλευτικά όργανα υπάρχουν σε όλη τη χώρα, αλλά θεωρούνται γενικά αδύναμα (MIPEX, 2020b). Το Διάταγμα 113/2018 δεν απαιτεί επίπεδο Β1 γλώσσας για την πολιτογράφηση, με αρνητικό αντίκτυπο στις συνολικές μακροπρόθεσμες προοπτικές ένταξης στη χώρα (MIPEX, 2020b).

Σύμφωνα με το Άρθρο 42 του Ενοποιημένου Μεταναστευτικού Νόμου (Νομοθετικό Διάταγμα της 25ης Ιουλίου 1998, αριθ. 286), το Κράτος καθώς επίσης οι περιφέρειες, οι επαρχίες και οι δήμοι είναι υπεύθυνοι για την προώθηση της ενεργούς συμμετοχής των Πολιτών Τρίτων Χωρών σε συνεργασία με τις Οργανώσεις Μεταναστών. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών, σε συνεργασία με το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (ISTAT), παρέχει ετήσιες αναλύσεις σχετικά με τις υφιστάμενες δραστηριότητες που ευνοούν τη συμμετοχή, καθώς και κοινές στρατηγικές για την προώθηση της ένταξης των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην Ιταλία. Οι περιφερειακές αρχές προωθούν την ενεργό συμμετοχή των μεταναστών στη κοινωνικοοικονομική και πολιτιστική ζωή μέσω της IMPACTAMIF Call, η οποία αφορά την υλοποίηση των Περιφερειακών Σχεδίων για την ένταξη των Πολιτών Τρίτων Χωρών.

Οι **Οργανώσεις Μεταναστών** δραστηριοποιούνται σε όλη τη χώρα, ενώ σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι ενώσεις μεταναστριών που προωθούν τη συμμετοχή τους στην ιταλική κοινωνία. Επιπλέον, οι Πολίτες Τρίτων Χωρών που προσυπογράφουν τη Συμφωνία Ένταξης, η οποία είναι υποχρεωτική για τους κατόχους αδειών διαμονής διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους, συμμετέχουν **σε προγράμματα αγωγής του πολίτη**.

Τα τελευταία χρόνια, ένα ευρύ φάσμα έργων και δραστηριοτήτων έχει χρηματοδοτηθεί σε τοπικό και εθνικό επίπεδο για την προώθηση του social mixing μέσω του εθελοντισμού, του αθλητισμού και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, το Υπουργείο Εσωτερικών ενθάρρυνε τους Νομάρχες να υπογράψουν συμφωνίες με τους τοπικούς φορείς για την συμμετοχή αιτούντων άσυλο σε εθελοντική εργασία προς όφελος της τοπικής κοινότητας. Ένα άλλο παράδειγμα είναι το πρωτόκολλο που υπογράφηκε με την CONI (Ιταλική Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή) για τους διαύλους κοινωνικοποίησης μέσω του αθλητισμού.

Τέλος, το **Εθνικό Γραφείο Καταπολέμησης των Φυλετικών Διακρίσεων** (UNAR) επιβλέπει τον σεβασμό του δικαιώματος στην ίση μεταχείριση ενώπιον του νόμου ανεξαρτήτως εθνικότητας, φυλής, ηλικίας, θρησκευτικών πεποιθήσεων, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή αναπηρίας, συμπεριλαμβανομένης της πρακτικής βοήθειας προς τα θύματα των διακρίσεων.

Ολλανδία

Οι Πολίτες Τρίτων Χωρών με άδεια παραμονής στην Ολλανδία απολαμβάνουν **σχετικά ευνοϊκές συνθήκες** για πολιτική συμμετοχή και μπορούν να ψηφίζουν και να συμμετέχουν σε τοπικές εκλογές (MIPEX, 2020c). Τα πολιτικά κόμματα υπό την ηγεσία των μεταναστών αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία - ωστόσο, σε καθημερινή βάση, υπάρχει μικρή υποστήριξη για συμβουλευτικά όργανα και οι μετανάστες βιώνουν περιορισμένες ευκαιρίες να εκφράσουν τη γνώμη τους για τις πολιτικές και τις πρακτικές που τους επηρεάζουν περισσότερο (MIPEX 2020c).

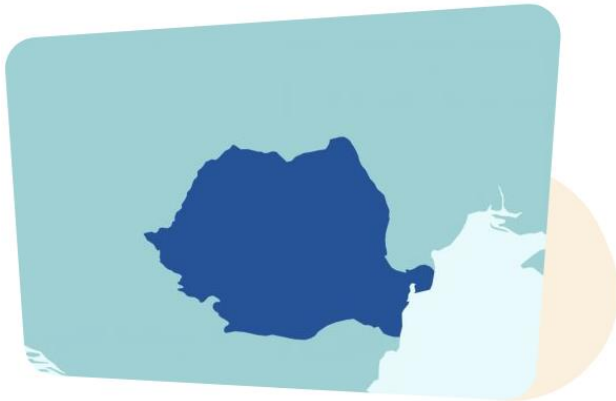
Σε γενικές γραμμές, το ολλανδικό σύστημα ένταξης ενθαρρύνει τους νεοεισερχόμενους **στην αναζήτηση ευκαιριών και στην συμμετοχή στην κοινωνία από νωρίς μετά την άφιξή τους**. Το 2017 θεσπίστηκε ένα πρόγραμμα πιστοποιητικού συμμετοχής, το οποίο απαιτεί από τα άτομα που πρόκειται να υποβάλουν αίτηση για άδεια παραμονής να υπογράψουν τη δέσμευση να σέβονται τις κοινές ολλανδικές αξίες και να εφαρμόζουν τα πρότυπα και τους κανόνες της ολλανδικής κοινωνίας (European Website on Integration 2021).

Οι αιτούντες άσυλο οι οποίοι διαθέτουν άδεια διαμονής στην Ολλανδία μπορούν να επωφεληθούν από το σύστημα «φίλων» (**buddy system**) του Ολλανδικού Συμβουλίου Προσφύγων. Η πλειονότητα των «φίλων» του Ολλανδικού Συμβουλίου Προσφύγων είναι εθελοντές που έχουν εκπαιδευτεί για να υποστηρίζουν τους μετανάστες κατά τα πρώτα χρόνια της παραμονής τους στις Κάτω Χώρες. Οι «φίλοι» μπορούν επίσης να προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες κοινωνικής συμμετοχής και γνωριμίας με την ολλανδική κουλτούρα.

Η αύξηση σε αφίξεις μεταναστών την περίοδο 2015-2016 οδήγησε στην καθιέρωση πολλών **πρωτοβουλιών γειτονιάς και πολιτών**. Οι μικρότερες κοινότητες (π.χ. χωριά, πόλεις) τείνουν να προσφέρουν ανεπίσημη φιλόξενη υποστήριξη στους νεοαφιχθέντες, μέσα από τους γείτονες, τα σχολεία, τους συναδέλφους, σε μεγαλύτερο βαθμό σε σύγκριση με τις μεγαλύτερες πόλεις (De Gruijter and Κοζακ 2018).

Οι **μακρές περίοδοι αναμονής** που βιώνουν οι κάτοχοι άδειας διαμονής στα κέντρα υποδοχής πριν από τη μετεγκατάσταση σε ανεξάρτητη κατοικία επιβαρύνουν σημαντικά τη διαδικασία ένταξης. Κατά συνέπεια, καταβάλλονται μεγαλύτερες προσπάθειες από τις εθνικές και τοπικές αρχές για να μειωθούν οι χρόνοι αναμονής και να αξιοποιηθούν όσο το δυνατόν πιο εποικοδομητικά οι εν λόγω χρόνοι μέσω της παροχής υποστήριξης για την ουσιαστική ενσωμάτωση, -κάτι που συχνά εκφράζεται ως "ουσιαστική αναμονή". Οι νέοι κάτοχοι άδειας διαμονής ενθαρρύνονται να αναλάβουν εθελοντική εργασία για να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, να εξασκήσουν τις γνώσεις τους στην ολλανδική γλώσσα και να ενταχθούν στην ολλανδική κοινωνία.

Ρουμανία

Οι Πολίτες Τρίτων Χωρών ναντιμετωπίζουν **σημαντικά εμπόδια συμμετοχής** στη Ρουμανία. Δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα και δεν ζητείται σε διαρθρωτική βάση η γνώμη τους σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την ένταξή τους (MIPEX, 2020d). Συνολικά, οι ρουμανικές πολιτικές ένταξης δημιουργούν σημαντικά εμπόδια στην ένταξη των μεταναστών σε αυτόν τον τομέα, με τη χώρα να καταλαμβάνει την 5η θέση της κατάταξης του MIPEX (MIPEX 2020d).

Η κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών διέπεται από το Έκτακτο Διάταγμα 44/2004 και τις μετέπειτα

τροποποιήσεις του. Σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω Διατάγματος, οι Πολίτες Τρίτων Χωρών μπορούν να εγγραφούν στο πρόγραμμα ένταξης που συντονίζεται από τη Γενική Επιθεώρηση Μετανάστευσης (ΓΕΜ). Το πρόγραμμα αποτελείται από διάφορες υπηρεσίες βοήθειας που παρέχονται μέσω μιας προσπάθειας συνεργασίας με τις τοπικές αρχές και μη κυβερνητικούς οργανισμούς.

Το **Πρόγραμμα Ένταξης** διαρκεί το πολύ δώδεκα μήνες και προσφέρει πληροφορίες και συμβουλές σχετικά με τα νομικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις στη χώρα, μαθήματα ρουμανικής γλώσσας (για ενήλικες και παιδιά), μαθήματα προσανατολισμού, συμβουλές για την πρόσβαση στην απασχόληση, τη στέγαση, την ιατρική και κοινωνική βοήθεια, την κοινωνική ασφάλιση και την εκπαίδευση, ψυχολογική υποστήριξη, καθώς και άλλα είδη υποστήριξης ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες κάθε μετανάστη (π.χ. στέγαση για περίοδο έως 12 μηνών για τα ευάλωτα άτομα).

Επιπλέον, η **Εθνική Στρατηγική για τη Μετανάστευση 2021-2024** αποσκοπεί στη βελτίωση της διαθεσιμότητας πληροφοριών σχετικά με τις συνθήκες εισόδου, παραμονής και εξόδου και στην προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης με την υποστήριξη της συμμετοχής τους σε κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Σλοβενία

Τα τελευταία χρόνια, η Σλοβενία **έχει κατορθώσει να βελτιώσει τους τρόπους πολιτικής συμμετοχής των Πολιτών Τρίτων Χωρών**, ενισχύοντας τη συμμετοχή τους σε διεθνή συμβουλευτικά όργανα και δημιουργώντας επίσης σημεία πληροφόρησης (MIPEX, 2020e). Ωστόσο, παραμένουν ορισμένα σημαντικά εμπόδια. Όλοι οι επί μακρόν μόνιμοι διαμένοντες έχουν δικαίωμα ψήφου στις τοπικές εκλογές από το 2002, παρόλο που οι Πολίτες Τρίτων Χωρών δεν μπορούν να είναι μέλη πολιτικών κομμάτων και δεν μπορούν να είναι υποψήφιοι στις εκλογές. Επιπλέον, οι οργανώσεις των μεταναστών ερωτώνται επίσημά μόνο από το 2015 (MIPEX, 2020e).

Η Στρατηγική Μετανάστευσης της Σλοβενίας επισημαίνει ότι ένα τοπικό περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς είναι ουσιαστικό για την επιτυχή ένταξη και προωθεί τη συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων ένταξης.⁴ Ωστόσο, η ένταξη των Πολιτών Τρίτων Χωρών σε τοπικό επίπεδο δεν είναι επίσημα ρυθμισμένη και η συνεργασία μεταξύ των τοπικών και των εθνικών αρχών είναι συχνά φτωχή. Στην πράξη, η ένταξη συντελείται σε τοπικό κοινοτικό επίπεδο και υποστηρίζεται από διάφορα προγράμματα του μη κυβερνητικού τομέα ή από βραχυπρόθεσμα έργα (που χρηματοδοτούνται κυρίως από το κράτος ή την ΕΕ).⁵

Η **νομοθεσία κατά των διακρίσεων** της Σλοβενίας καλύπτει τις περισσότερες μορφές φυλετικών, εθνοτικών, θρησκευτικών και εθνικών διακρίσεων (MIPEX, 2020e). Το 2016, ο Νόμος για την Προστασία έναντι των Διακρίσεων ενίσχυσε τους μηχανισμούς προστασίας από τις διακρίσεις και ίδρυσε τον Συνήγορο της Αρχής της Ισότητας. Δυστυχώς, ορισμένα από τα θεσμοθετημένα καθήκοντα του Συνηγόρου υλοποιούνται σε πολύ περιορισμένο βαθμό λόγω της έλλειψης οικονομικών πόρων και της έλλειψης προσωπικού (Advocate of the Principle of Equality 2019).

Παρόλο που δεν υπάρχουν ενεργείς ενώσεις μεταναστών στη Σλοβενία, **πολλές οργανώσεις εμπλέκουν τους Πολίτες Τρίτων Χωρών στο έργο τους**. Με αυτόν τον τρόπο, η πλειοψηφία των Πολιτών Τρίτων Χωρών στη Σλοβενία - ιδιαίτερα εκείνων που προέρχονται από χώρες της πρώην Γιουγκοσλαβίας-απολαμβάνουν τουλάχιστον κάποια μορφή υποστήριξης σε θέματα συνηγορίας. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, διότι είναι δύσκολο για τις μικρότερες ομάδες των Πολιτών Τρίτων Χωρών να εξεύρουν χώρους για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των διακρίσεων (Bajt and Rajnik 2010, σ. 7).

⁴ Στρατηγική μετανάστευσης της Δημοκρατίας της Σλοβενίας. Διαθέσιμο στο: www.gov.si/assets/ministrstva/MNZ/SOJ/STR17072019.pdf.

⁵ Εθνικός μηχανισμός αξιολόγησης της ένταξης. Έκθεση της Σλοβενίας για το έτος 2018. Σελ. 6. Διαθέσιμο στο: www.forintegration.eu/pl/pub/national-reports-2020/dnl/56.

Ισπανία

Στην Ισπανία, η συμμετοχή των μεταναστών στην παροχή πληροφοριών και στο σχεδιασμό και την παροχή υπηρεσιών έχει γενικά βελτιωθεί από το 2014. Συνολικά, στην Ισπανία **οι πολιτικές ένταξης ευνοούν την ενσωμάτωση περισσότερο από εκείνες άλλων χωρών της ΕΕ** (MIPEX, 2020f). Οι μετανάστες έχουν περισσότερες ευκαιρίες πολιτικής συμμετοχής, αν και εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα εμπόδια (MIPEX, 2020f).

Η ισπανική νομοθεσία (Οργανικός Νόμος 2/2009) προβλέπει τη δημιουργία του **Φόρουμ για την**

Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών, ενός χώρου για την προώθηση της συμμετοχής των μεταναστών, καθώς και ενός οργάνου διαβούλευσης, πληροφόρησης και παροχής συμβουλών για θέματα ένταξης, αποτελούμενο από δημόσιες διοικήσεις, ενώσεις μεταναστών και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς.

Οι αρμοδιότητες στον τομέα της μετανάστευσης κατανέμονται μεταξύ της κεντρικής κυβέρνησης και των **αυτόνομων κοινοτήτων**. Οι τελευταίες προωθούν τον διάλογο και τις πλατφόρμες συναντήσεων με τον μεταναστευτικό πληθυσμό ως εργαλεία για την προώθηση της ενεργού συμμετοχής. Μερικά παραδείγματα είναι το Φόρουμ της Ανδαλουσίας για την ένταξη των ατόμων με μεταναστευτικό υπόβαθρο και το Περιφερειακό Φόρουμ Μετανάστευσης στη Μαδρίτη ή το Φόρουμ Μετανάστευσης στην Αραγονία.

Παράλληλα με αυτά τα φόρουμ, η Ισπανία προωθεί επίσης τη συμμετοχή σε συγκεκριμένα έργα που σχετίζονται άμεσα με την ένταξη και τη συμμετοχή των μεταναστών, καθώς και σε άλλα εγκάρσια προγράμματα επιχορήγησης που αφορούν την προώθηση του εθελοντισμού, την ένταξη στις γειτονιές ή τη συνεργασία με ομάδες ευάλωτων ατόμων.

Προώθηση ισχυρότερης συμμετοχής των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην Ευρώπη

Η ενεργός συμμετοχή στην κοινωνία είναι το κλειδί για την αναζήτηση **πραγματικά αμοιβαίων και επιτυχημένων διαύλων με στόχο την κοινωνική συνοχή**. Τα παραδείγματα που ακολουθούν δείχνουν πώς είναι δυνατόν να μετατραπούν οι στόχοι πολιτικής στον τομέα αυτό σε συγκεκριμένες πρακτικές σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Ειδικότερα, οι υπάρχουσες καλές πρακτικές υποδηλώνουν ότι είναι δυνατόν να δημιουργηθούν μεγαλύτερες ευκαιρίες συμμετοχής και ανταλλαγών μέσω **δράσεων σε τέσσερις τομείς**, δηλαδή στην **ενδυνάμωση, ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και προσανατολισμό**, καθώς και στις **κοινές εκδηλώσεις και χρόνο αναψυχής**.

Οι δράσεις αυτές μπορεί να είναι **αποτελεσματικές** για την προώθηση της ενεργού συμμετοχής, ακόμη και όταν **άλλοι τρόποι διεκδίκησης μεγαλύτερης πολιτικής συμμετοχής και παραχώρησης πολιτικών δικαιωμάτων σε Πολίτες Τρίτων Χωρών περιορίζονται ή είναι πιο δύσκολο να επιδιωχθούν**.

1. Ενδυνάμωση

Το πρώτο βήμα για μεγαλύτερη συμμετοχή και διαπολιτισμικές συναντήσεις είναι να εξασφαλιστεί ότι οι Πολίτες Τρίτων Χωρών έχουν πρόσβαση στα εργαλεία και τις ευκαιρίες για να συμμετέχουν στην κοινωνία επί **ίσοις όροις με τους άλλους κατοίκους**. Οι δράσεις που ευνοούν την ενδυνάμωση προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει τόσο να **αίρουν τα εμπόδια** όσο και να προωθούν ενεργά τα **εργαλεία συμμετοχής** για την αλλαγές που να έχουν νόημα.

Η Πλατφόρμα Co-Athens, για παράδειγμα, φέρνει σε επαφή πρόσφυγες με άλλους ντόπιους προς όφελος ολόκληρης της κοινότητας. Με τη λειτουργία στρογγυλών τραπεζιών για την ιθαγένεια και τη μετανάστευση, η Περιφέρεια της Καταλονίας δημιούργησε έναν χώρο για διάλογο που προωθεί την

1 © Zen CHUNG / pexels.com

αποκεντρωμένη συνεργασία στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής με βάση την ενεργό συμμετοχή και των μεταναστών και των κατοίκων.

Άλλες πρωτοβουλίες ενδυναμώνουν τους νέους ως φορείς κοινωνικής αλλαγής. Ομοίως, τα συστήματα και οι θεσμοί της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να διαδραματίσουν αποφασιστικό ρόλο στη μείωση των διαπιστωμένων αποστάσεων και στην άρση των εμποδίων για τη συμμετοχή στην κοινωνία

Ορθές πρακτικές με μια ματιά

Curing the Limbo και Co-Athens για πιο δραστήριες γειτονιές - Ελλάδα

Φορείς υλοποίησης: Ο Δήμος Αθηναίων, σε συνεργασία με το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), η Catholic Relief Services (CRS), η Διεθνή Επιτροπή Διάσωσης (IRC) και ο Οργανισμός Ανάπτυξης και Διαχείρισης Προορισμού Αθηνών (ADDMA)

Το Curing the Limbo (2018-2021) είναι ένα ευρωπαϊκό πιλοτικό πρόγραμμα της Πόλης των Αθηνών που υλοποιήθηκε με τη στρατηγική συνεργασία του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), της Catholic Relief Services (CRS), της Διεθνούς Επιτροπής Διάσωσης (IRC) και του Οργανισμού Ανάπτυξης και Διαχείρισης Προορισμού Αθηνών (ADDMA). Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Urban Innovative Actions (UIA).

Το Curing the Limbo προτείνει ένα μοντέλο κοινωνικής ένταξης με βάση την ολιστική προσέγγιση για να αντιμετωπίσει το ζήτημα της μακροχρόνιας αναγκαστικής "αδράνειας" που πλήττει μεγάλο μέρος του πληθυσμού των προσφύγων.

Το πρόγραμμα υποστηρίζει τους πρόσφυγες που έχουν λάβει άσυλο και ζουν στην Αθήνα, να ξεπεράσουν τον κοινωνικό αποκλεισμό. Οι δικαιούχοι λαμβάνουν ενισχυμένη υποστήριξη ένταξης κατά προτεραιότητα, που κυμαίνεται από ένα γραφείο κοινωνικής μίσθωσης, μαθήματα γλώσσας και κατάρτιση σε κοινωνικές δεξιότητες, έως παρακολούθηση περιπτώσεων και ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Ταυτόχρονα, οι συμμετέχοντες μπορούν να δημιουργήσουν συνεργασίες και διασυνδέσεις με άλλους ντόπιους και να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες υπό την καθοδήγηση των πολιτών.

Προκειμένου να ευνοηθεί η συνεργασία μεταξύ προσφύγων και άλλων κατοίκων, το 2013 η πόλη της Αθήνας δημιούργησε την πλατφόρμα ΣυνΑθηνά (Co-Athens). Το Co-Athens τους δίνει τη δυνατότητα να συν διαμορφώνουν δράσεις που έχουν θετικό αντίκτυπο στο τοπικό πλαίσιο, αλλά και που φέρνουν τους ανθρώπους κοντά. Το πρόγραμμα αποτελείται από ανοικτές προσκλήσεις, ένα σύστημα χρηματοδότησης για νεοφυείς αστικές επιχειρήσεις, εργαστήρια, συνεδρίες ιδεών, καθοδήγηση και ανάπτυξη ικανοτήτων, δημόσιες συζητήσεις, εκδηλώσεις προσέγγισης της γειτονιάς και άλλες δραστηριότητες.

Σήμερα, οι πλατφόρμες υποστηρίζουν 9 έργα συνεργασίας με 40 συμμετέχοντες που εργάζονται σε μια σειρά θεματικών προτεραιοτήτων σχετικά με τις τοπικές ανάγκες: μια πρωτοβουλία γειτονιάς για τη δημιουργία μιας ακαδημίας ποδοσφαίρου, έναν συνεταιρισμό πράσινης ενέργειας, ένα

εργαστήριο ανταλλαγής τροφίμων, μια πλατφόρμα θεάτρου και μουσικής, ένα πιλοτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα βασισμένο σε ντοκιμαντέρ και μια συλλογική εκπαίδευση για θέατρο δρόμου και ακροβατικά.

Ο μηχανισμός συντονισμού του Co-Athens βασίζεται σε ένα μοντέλο πληθοπορισμού (crowd sourcing). Μια ευέλικτη ομάδα στελεχών του έργου και ένας διαχειριστής συντονίζουν τα συλλογικά όργανα μέσω ενός δομημένου πλαισίου. Κάθε συλλογικό όργανο ορίζεται στη συνέχεια υπεύθυνο για την ανάπτυξη συνεργασιών με πρόσφυγες, κοινότητες της γειτονιάς και τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

CONNIGI – Εθνικός Μηχανισμός Συντονισμού του Συνδέσμου Νέων Ιταλών για την Κοινωνική Προώθηση - Ιταλία

Φορείς υλοποίησης: Δίκτυο CONNIGI, διάφοροι Σύνδεσμοι δεύτερης γενιάς, με την υποστήριξη του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών (MLSP) και άλλων φορέων

Ο Εθνικός Συντονιστικός Μηχανισμός του Συνδέσμου Νέας Γενιάς Ιταλών (CONNIGI) για την Κοινωνική Προώθηση δημιουργήθηκε το 2017 με πρωτοβουλία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών και των ενώσεων νέων με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Το CONNIGI συγκεντρώνει σήμερα 32 ενώσεις και 4.200 νέους μέλη. Τα μέλη του CONNIGI υποστηρίζουν την ενεργό συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών και την αναγνώριση των δικαιωμάτων τους. Στηρίζουν επίσης δράσεις που σχετίζονται με την εκπαίδευση, την απασχόληση και την κοινωνική ενσωμάτωση.

Στόχος του CONNIGI είναι η προώθηση μιας νέας προσέγγισης της ενσωμάτωσης που λαμβάνει υπόψη τις πραγματικές ανάγκες των νέων γενεών. Η πρωτοβουλία αυτή αποσκοπεί στην εδραίωση συνεργασιών με ιδρύματα και οργανώσεις για να προβάλλει τις ιδέες των νέων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Αυτό επιτυγχάνεται με την οργάνωση δραστηριοτήτων με βάση τις αρχές και τις προτεραιότητες που καθορίζονται στο Μανιφέστο του Συνδέσμου, ένα προγραμματικό έγγραφο που υπογράφεται από όλα τα μέλη του CONNIGI και επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Η έκδοση του 2019 έχει τις ακόλουθες βασικές συνιστώσες: σχολείο, εργασία, πολιτισμός, αθλητισμός και συμμετοχή, ιθαγένεια και πολιτική εκπροσώπηση.

TandEM - Ενδυναμώνοντας τους Νέους Μετανάστες στη Νότια Ευρώπη - Ισπανία, Ιταλία, Μάλτα, Ελλάδα, Κροατία και Κύπρος

Φορείς υλοποίησης: ΔΟΜ, Ένωση Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων και Ισλαμική Θρησκευτική Κοινότητα Ιταλίας

Το TandEM (Towards Empowered Migrant Youth in Southern Europe) είναι ένα περιφερειακό έργο που χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της ΕΕ (AMIF). Υλοποιήθηκε από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Πανεπιστημιακή Ένωση (ΕΥΑ) και την Ισλαμική Θρησκευτική Κοινότητα Ιταλίας (COREIS).

Το έργο αυτό είχε ως στόχο να προσδιορίσει και να συγκρίνει τις ανάγκες και τα εμπόδια πρόσβασης και επιτυχίας των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ισπανία, την Ιταλία, τη Μάλτα, την Ελλάδα, την Κροατία και την Κύπρο, ενώ παράλληλα παρείχε συστάσεις για την αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων. Επιπλέον, η πρωτοβουλία έδωσε τη δυνατότητα στους νέους να εκφράσουν τη γνώμη τους για το τι είναι η ένταξη, αφήνοντας χώρο στη δημιουργικότητα, τις ιδέες και τις εμπειρίες τους σχετικά με τη διαφορετικότητα και τη μετανάστευση. Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, το TandEM στηρίχθηκε στην επικοινωνία και στις ομότιμες ανταλλαγές μεταξύ νέων με διαφορετικό υπόβαθρο, με έμφαση στη κοινότητα των φοιτητών ως κοινό κοινωνικό χώρο.

Συγκεκριμένες δράσεις περιλάμβαναν:

- ενδυνάμωση των νέων ως φορείς αφηγήσεων για τη μετανάστευση. Οι νέοι Πολίτες Τρίτων Χωρών και οι ντόπιοι ομότιμοι τους σχεδίασαν μια καμπάνια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης της Νότιας Ευρώπης, δίνοντας έμφαση στις πολλαπλές ταυτότητες των νέων;
- κινητοποίηση των νέων για τη βελτίωση της εκπαίδευσης στον διαθρησκευτικό διάλογο;
- βελτίωση της πρόσβασης και της συμμετοχής των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με τη διεξαγωγή συγκριτικής διακρατικής μελέτης σχετικά με τις ανάγκες και τα εμπόδια που σχετίζονται με την πρόσβαση;
- εμπλοκή των νέων στην αλληλοϋποστήριξη με την καθιέρωση προγραμμάτων καθοδήγησης μαθητών. Τα αποτελέσματα πιλοτικών δραστηριοτήτων σε τρία πανεπιστήμια της Ιταλίας (Πίζα, Ρώμη la Sapienza, Νάπολη (L'Orientale)) έδειξαν ότι τόσο οι ακαδημαϊκές όσο και οι τοπικές κοινότητες επωφελήθηκαν από τα συστήματα μεντορείας. Συνεργασίες με πανεπιστήμια δημιουργήθηκαν και σε όλες τις άλλες χώρες του έργου, δημιουργώντας ένα δίκτυο 12 πανεπιστημίων στη νότια Ευρώπη που δεσμεύονται για τις αξίες του έργου.

Πρόγραμμα Κοινωνικής Ενεργοποίησης - Σλοβενία

Φορείς υλοποίησης: Σύνδεσμος Odnos και Ινστιτούτο OLOOP

Η Κοινωνική Ενεργοποίηση είναι ένα πιλοτικό πρόγραμμα τριετούς διάρκειας που χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Εργασίας, Οικογένειας, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Υλοποιείται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής από τις ΜΚΟ Odnos και Oloop.

Το Πρόγραμμα αποσκοπεί στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης, των ίσων ευκαιριών, της ενεργού συμμετοχής και της μεγαλύτερης απασχολησιμότητας. Απευθύνεται σε ενήλικες γυναίκες από διαφορετικά πολιτιστικά περιβάλλοντα, οι οποίες δεν μιλούν τη σλοβενική γλώσσα, έχουν μόνιμη άδεια διαμονής στη Σλοβενία ή σλοβενική υπηκοότητα και λαμβάνουν κοινωνική στήριξη, είναι άνεργες ή άεργες.

Στόχος του Προγράμματος Κοινωνικής Ενεργοποίησης είναι η ενδυνάμωση αυτών των γυναικών και η παρακίνησή τους να εισέλθουν στην αγορά εργασίας μέσω της βελτίωσης της απασχολησιμότητάς τους. Για να επιτευχθεί αυτό, το πρόγραμμα στηρίζει τη συνεργασία μεταξύ διαφόρων τοπικών και περιφερειακών φορέων που ασχολούνται με τις μετανάστριες, όπως είναι τα Κέντρα Κοινωνικής Εργασίας, η Υπηρεσία Απασχόλησης, το Κυβερνητικό Γραφείο Υποστήριξης και Ένταξης Μεταναστών, οι δήμοι, τα ιδρύματα υγείας και εκπαίδευσης, οι ΜΚΟ, οι εργοδότες κ.λπ.

Ένα ατομικό πρόγραμμα διαρκεί οκτώ μήνες και διαιρείται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος, οι συμμετέχοντες εργάζονται σε μικρές ομάδες σχετικά με τα δικά τους ισχυρά σημεία και την προσωπική τους εξέλιξη. Σε ένα δεύτερο στάδιο, οι δικαιούχοι συμμετέχουν σε κατάρτιση σχετικά με τις ευκαιρίες απασχόλησης και εκπαίδευσης και αναπτύσσουν νέες ικανότητες. Τέλος, οι συμμετέχοντες προετοιμάζονται να εισέλθουν στην αγορά εργασίας ή να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους με την παροχή πρόσθετων πληροφοριών και συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Συμβούλιο Ιθαγένειας και Μετανάστευσης Καταλονίας-Ισπανίας

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Ισότητας και Φεμινισμού της κυβέρνησης της Καταλονίας (Departament d'Igualtati Feminismes (DIFE) of the Generalitat of Catalonia)

Το Συμβούλιο Ιθαγένειας και Μετανάστευσης είναι ένας φορέας διαβούλευσης και συμμετοχής για τις πολιτικές μετανάστευσης που προωθείται από το Υπουργείο Ισότητας και Φεμινισμού της Καταλονίας (Departament d'Igualtati Feminismes (DIFE) of the Generalitat of Catalonia). Το εν λόγω Συμβούλιο συστάθηκε με το Διάταγμα 86/2008 και αντικατέστησε το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Μετανάστευσης.

Στόχος του Συμβουλίου είναι να παρέχει στην αυτόνομη κυβέρνηση της Καταλονίας, στους τοπικούς φορείς, στις οντότητες, στα συνδικάτα και στους εργοδότες ένα χώρο διαλόγου και ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τη στρατηγική συνεργασία στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής.

Οι στόχοι του Συμβουλίου Ιθαγένειας και Μετανάστευσης είναι οι εξής:

- ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής του πληθυσμού των μεταναστών, των επιστρεφόντων και άλλων κατοίκων στην παρακολούθηση όλων των θεμάτων και πολιτικών που σχετίζονται με τη μετανάστευση,
- συμβολή για ενσωμάτωση στην Καταλονία,
- ευαισθητοποίηση σχετικά με τη μετανάστευση και την εξάλειψη των διακρίσεων,
- διατύπωση προτάσεων βασισμένων σε στοιχεία για τον τρόπο αντιμετώπισης των συγκεκριμένων αναγκών των μεταναστών και των επιστρεφόντων.

Το Συμβούλιο αποτελείται από διάφορα εσωτερικά όργανα, συμπεριλαμβανομένης της Ολομέλειας, της Διαρκούς Επιτροπής, των Ομάδων Εργασίας και των Εδαφικών Πινάκων. Επί του παρόντος, συμμετέχουν περισσότερες από είκοσι οντότητες.

2. Ευαισθητοποίηση και διαπολιτισμική προσέγγιση

2 © fauxels / pexels.com

Η αποτελεσματική διαπολιτισμική διαμεσολάβηση είναι απαραίτητη για να επιτραπεί η πραγματική συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών σε όλα τα πεδία της κοινωνικής και πολιτικής ζωής. Προϋπόθεση για αυτή την ουσιαστική διαμεσολάβηση και συμμετοχή αποτελεί η **ακριβής, τεκμηριωμένη και ευαίσθητη στη διαπολιτισμική δυναμική πληροφόρηση για τη μετανάστευση**. Αρκετές πρωτοβουλίες έχουν αναπτυχθεί προς αυτή την κατεύθυνση, εστιάζοντας στις διαπολιτισμικές ικανότητες τόσο των μεταναστών όσο και των τοπικών κοινοτήτων.

Ο Σύνδεσμος Carta di Roma στην Ιταλία, για παράδειγμα, συμμετέχει σε μια ευρύτερη προσπάθεια καταπολέμησης, του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων στα μέσα ενημέρωσης. Οι υπηρεσίες επίσης προσαρμόστηκαν ώστε όλοι οι χρήστες

συμπεριλαμβανομένων των Πολιτών Τρίτων Χωρών, να έχουν πλήρη γνώση των δικαιωμάτων τους. Επίσημα και ανεπίσημα δίκτυα δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε τοπικό επίπεδο συνεργάζονται για την ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με την ευαισθητοποίηση και τη διαπολιτισμική συνεργασία. Άλλα προγράμματα ενισχύουν την πολιτισμική ευαισθησία στις δημόσιες υπηρεσίες για τους νέους και την κοινωνική πρόνοια.

Ορθές πρακτικές με μια ματιά

Σύνδεσμος “Carta di Roma” - Ιταλία

Φορείς υλοποίησης: Εθνικό Συμβούλιο Δημοσιογράφων (CNOG) και Εθνική Ομοσπονδία του Ιταλικού Τύπου (FNSI), μαζί με διάφορες ΜΚΟ και ΔΟ

Ο Σύνδεσμος Carta di Roma ιδρύθηκε τον Δεκέμβριο του 2011 με στόχο την υλοποίηση του Κώδικα Δεοντολογίας των Δημοσιογράφων για τη μετανάστευση, με την ονομασία [Carta di Roma](#). Η ίδρυση του Carta di Roma υπογράφηκε από το Εθνικό Συμβούλιο Δημοσιογράφων (CNOG) και την Εθνική Ομοσπονδία του Ιταλικού Τύπου (FNSI) τον Ιούνιο του 2008. Τα μέλη του είναι ΜΚΟ και μόνιμοι προσκεκλημένοι, μεταξύ των οποίων ο Υπάτος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), το Εθνικό Γραφείο κατά των Φυλετικών Διακρίσεων (UNAR) και ο ΔΟΜ.

Ο εν λόγω Σύνδεσμος αποτελεί σημείο αναφοράς για όσους εργάζονται στον κλάδο των μέσων ενημέρωσης και σε θέματα μειονοτήτων, συμπεριλαμβανομένων δημοσιογράφων, λειτουργών μέσων ενημέρωσης, καθώς και διαφόρων ιδρυμάτων, ενώσεων και ακτιβιστών που εργάζονται για την προώθηση των δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων, των μειονοτήτων και των μεταναστών στον τομέα της δημοσιογραφικής ενημέρωσης.

Ο Σύνδεσμος πραγματοποιεί εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τους λειτουργούς των μέσων ενημέρωσης, δραστηριότητες έρευνας και παρακολούθησης, σεμινάρια και αφηγήματα σχετικά με τους αιτούντες άσυλο, τους πρόσφυγες, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων και τους μετανάστες στα μέσα ενημέρωσης. Άλλες δραστηριότητες περιλαμβάνουν ειδικά βραβεία και δημόσιες εκδηλώσεις με στόχο την ενθάρρυνση της ακριβούς και υπεύθυνης πληροφόρησης, τη συνεργασία μεταξύ των λειτουργών των μέσων ενημέρωσης, των πανεπιστημίων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των συντακτών.

Από τον Ιούλιο του 2012 ο Σύνδεσμος πραγματοποίησε 12 μικρής διάρκειας συνεδρίες κατάρτισης για το προσωπικό των ειδησεογραφικών πρακτορείων (π.χ. La Repubblica, Corsera, ANSA, AND Kronos, TG2 και La7), καθώς και συνεδρίες κατάρτισης σε 8 σχολές δημοσιογραφίας. Επιπλέον, η κατάρτιση της Carta di Roma είναι πλέον υποχρεωτική για όλες τις σχολές δημοσιογραφίας στην Ιταλία.

Το 2013 η ΓΔ Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανέφερε την Carta di Roma ως βέλτιστη πρακτική σε επίπεδο ΕΕ. Εκτός του ότι είναι πολυδιάστατη, καινοτόμος και πολιτισμικά ευαίσθητη, αυτή η ορθή πρακτική είναι επίσης μεταβιβάσιμη: άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας και της Βουλγαρίας, έχουν υιοθετήσει παρόμοιο μηχανισμό για την καταστολή ανάρμοστης συμπεριφοράς και διακρίσεων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Πρόγραμμα "Διαφορετικότητα στην πολιτική για τη νεολαία"- Ολλανδία

Φορείς υλοποίησης: ZonMw- CBS (Ολλανδική Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία)- SCP (Ολλανδικό Γραφείο Κοινωνικού και Πολιτιστικού Σχεδιασμού)- NJi (Ολλανδικό Ινστιτούτο Νεολαίας)- NCJ (Ολλανδικό Κέντρο για την Υγεία των Νέων)- NVO (Ολλανδική Ένωση Εκπαιδευτικών)- NIP (Ολλανδική Ένωση Ψυχολόγων)- MBO-Raad (Ολλανδικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης)- Ινστιτούτο Verwey-Jonker

Οι νέοι μετανάστες και οι γονείς τους έχουν άριστη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες, όπως γονικής υποστήριξης, υποστήριξης των νέων και αθλητικές και πολιτιστικές υπηρεσίες, με αρνητικές συνέπειες για την ανάπτυξη και την εξέλιξή τους. Για να αντιμετωπιστεί αυτό, το Πρόγραμμα "Διαφορετικότητα στην πολιτική για τη νεολαία" αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων και εμπειριών που στηρίζονται στη συνεργασία μεταξύ των νέων μεταναστών και των γονέων τους με τους επαγγελματίες και τους παρόχους υπηρεσιών.

Το Υπουργείο Εσωτερικών και Σχέσεων του Βασιλείου διέθεσε περίπου 10 εκατομμύρια ευρώ για το Πρόγραμμα "Διαφορετικότητα στην πολιτική για τη νεολαία". Η ZonMw ηγήθηκε του προγράμματος και συντόνισε τις δραστηριότητες. Το πρόγραμμα χωρίστηκε σε τρεις δέσμες εργασιών, δηλαδή Διαπολιτισμική Γνώση, Διαπολιτισμική δεξιότητα, Ενίσχυση των Τοπικών Υπηρεσιών για τη νεολαία. Κάθε μία δέσμη εργασιών εκπονήθηκε από έναν από τους ενδιαφερόμενους φορείς του προγράμματος, δηλαδή το CBS (Ολλανδικό Κεντρικό Γραφείο Στατιστικής), το SCP (Ολλανδικό Γραφείο Κοινωνικού και Πολιτιστικού Σχεδιασμού), το NJi (Ολλανδικό Ινστιτούτο Νεολαίας), το NCJ (Ολλανδικό Κέντρο για την Υγεία των Νέων), την NVO (Ολλανδική Ένωση Εκπαιδευτικών), την NIP

(Ολλανδική Ένωση Ψυχολόγων), το MBO-Raad (Ολλανδικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης), και το Verwey-Jonker Institute.

Ο στόχος του προγράμματος ήταν να "διασφαλίσει την διαφορετικότητα" στον τομέα της πολιτικής για τη νεολαία, με το μετρήσιμο στόχο να επωφελούνται οι μετανάστες νέοι από όλες τις δημόσιες υπηρεσίες για τη νεολαία και τις διατάξεις για την πρόνοια εξ ίσου με τους μη μετανάστες. Πιο συγκεκριμένα, το πρόγραμμα πρότεινε να βελτιωθεί η πρόσβαση στις υπηρεσίες, καθώς και ο έγκαιρος εντοπισμός και η πρόληψη των προβλημάτων γονικής μέριμνας. Το πρόγραμμα επιδίωξε επίσης να βελτιώσει τους υφιστάμενους μηχανισμούς προσέγγισης των μεταναστών νέων και των γονέων τους σε πρώιμο στάδιο, ώστε να μετριαστεί η ζημία που προκαλείται από πιθανές περιόδους παραμέλησης από τις υπηρεσίες υποστήριξης.

Εκτός από τους νέους μετανάστες και τους γονείς τους, το έργο στόχευε σε επαγγελματίες, οργανώσεις μεταναστών, δήμους, ινστιτούτα γνώσης και εκπαιδευτικούς για την ανάπτυξη ικανοτήτων και την υποστήριξη των παρόχων υπηρεσιών. Οι δραστηριότητες οι οποίες πραγματοποιήθηκαν περιλάμβαναν εκστρατεία ευαισθητοποίησης, εκπαιδύσεις πολιτισμικής ευαισθησίας, εντοπισμό των εμποδίων στην πρόσβαση στις υπηρεσίες, δημιουργία ενός εργαλείου μέτρησης της διαπολιτισμικής ποιότητας των παρεμβάσεων.

Φόρουμ της Ανδαλουσίας για την ένταξη των μεταναστών – Ισπανία

Φορείς υλοποίησης: Γενική Διεύθυνση Συντονισμού Πολιτικών Μετανάστευσης (Γενική Διεύθυνση Συντονισμού Πολιτικών Μετανάστευσης) Junta de Andalusia

Η Ανδαλουσία είναι μία από τις περιφέρειες της Ισπανίας με τον μεγαλύτερο πληθυσμό μεταναστών. Το Φόρουμ Ένταξης Μεταναστών, το οποίο αποτελείται κατά το ίδιο ποσοστό από άνδρες και γυναίκες, συγκεντρώνει τους βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς για τη διαχείριση της μετανάστευσης στην περιοχή για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της συνοχής και της διαπολιτισμικότητας.

Το Φόρουμ αποτελεί πρωτοβουλία της Γενικής Διεύθυνσης Συντονισμού Πολιτικών Μετανάστευσης της Ανδαλουσίας (Γενική Διεύθυνση Συντονισμού Μεταναστευτικής Πολιτικής, Κυβέρνηση της Ανδαλουσίας).

Τα Φόρα συγκροτούνται από μια σύνοδο ολομέλειας και μια μόνιμη επιτροπή. Οι χώροι αυτοί συγκροτούνται από μέλη της δημόσιας διοίκησης από διάφορους τομείς: στέγαση, υγεία, παιδιά, γυναίκες, απασχόληση, επιχειρήσεις, ενώσεις μεταναστών, συνδικάτα, δήμους, μέσα ενημέρωσης και εμπειρογνώμονες.

Προκειμένου να βοηθήσει την Ανδαλουσία να σχεδιάσει δημόσιες πολιτικές που διασφαλίζουν την κοινωνική ενσωμάτωση και συμμετοχή, το εν λόγω Φόρουμ πραγματοποιεί τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- παροχή συμβουλών στην τοπική κυβέρνηση σχετικά με τις πολιτικές μετανάστευσης;
- διατύπωση προτάσεων και συστάσεων σχετικά με την προετοιμασία, την εκτέλεση, την αξιολόγηση και την επανεξέταση των σχεδίων ενσωμάτωσης στην Ανδαλουσία;
- λήψη προτάσεων και συστάσεων από κοινωνικές οργανώσεις που εργάζονται με μετανάστες;
- προγράμματα παρακολούθησης και δραστηριότητες σχετικά με τη μετανάστευση που εκπονούνται στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα;
- καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας με τη δημιουργία εκστρατειών ευαισθητοποίησης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης;

- προώθηση του διαπεριφερειακού συντονισμού με άλλους φορείς για τη βελτίωση της κοινωνικής ενσωμάτωσης;
- διατήρηση ενός μηχανισμού συντονισμού με όλους τους φορείς που εμπλέκονται στην κοινωνική ενσωμάτωση στην Ανδαλουσία.

3. Πληροφόρηση και προσανατολισμός

Η πληροφόρηση για και η πρόσβαση σε υπηρεσίες που σχετίζονται με δικαιώματα είναι προϋπόθεση για τη συμμετοχή σε κοινωνικές δραστηριότητες και για να είναι κανείς ενεργό μέλος στην κοινωνία. Από την άποψη αυτή, οι κοινότητες των Πολιτών Τρίτων Χωρών έχουν σημαντικό ρόλο στο σχεδιασμό των υπηρεσιών πληροφόρησης και στον εντοπισμό των αναγκών.

Οι καλές πρακτικές που ακολουθούν είναι παραδείγματα του τρόπου βελτίωσης της προσβασιμότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών ένταξης, συμπεριλαμβανομένης της συμβουλευτικής, της εύρεσης εργασίας, της υγειονομικής περίθαλψης, της εκπαίδευσης, των κοινωνικών υπηρεσιών, σε συνεργασία με τους χρήστες τους. Μέσω των δραστηριοτήτων του EAMISS, για παράδειγμα, η κοινότητα των Φιλιππινέζων στην Ισπανία προωθεί δράσεις μαζί την τοπική αυτοδιοίκηση για τη διασφάλιση της πλήρους ένταξης των μεταναστών και την καταπολέμηση των φαινομένων κακοποίησης.

Τα έργα αυτά δείχνουν επίσης τη σημασία της παροχής πληροφοριών σχετικά με τις ευκαιρίες που είναι διαθέσιμες σε τοπικό επίπεδο μέσω της διασύνδεσης με όλους τους σχετικούς τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς και οργανώσεις.

Άλλες πρωτοβουλίες εστίασαν στην προώθηση της άμεσης συμμετοχής σε συλλογικές εμπειρίες που προάγουν την διαφορετικότητα και την ισότητα των φύλων μέσω βελτιωμένης πρόσβασης στις υπηρεσίες.

Για να αξιοποιηθούν πλήρως τα οφέλη της συμμετοχής στις κοινότητες υποδοχής, θα πρέπει να παρέχονται πληροφορίες και προσανατολισμός από τα πρώτα στάδια των προγραμμάτων μετανάστευσης. Ο ΔΟΜ έχει προωθήσει προγράμματα πολιτιστικού προσανατολισμού πριν και μετά την άφιξη σε διάφορες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των εταιρών Include-EU [Ιταλία](#), [Ισπανία](#) και [Κάτω Χώρες](#), για να διαχειρισθεί τις προσδοκίες των νεοαφιχθέντων και να τους ενημερώσει για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες. Αυτό το είδος προσανατολισμού όχι μόνο επιτρέπει στους μετανάστες να γνωρίσουν τις κοινωνικές συμβάσεις και τους κανόνες, αλλά και τους συνδέει από νωρίς με τις κατάλληλες υπηρεσίες και δίκτυα στις χώρες προορισμού τους.

3 © Matheus BERTELLI / pexels.com

Ορθές πρακτικές με μια ματιά

InterACT+Ενεργός συμμετοχή και ένταξη των μεταναστών - Ρουμανία

Φορείς υλοποίησης: ΔΟΜ Ρουμανία, AID Rom, Schottener Foundation Social Services

Ο γενικός στόχος αυτής της πρωτοβουλίας είναι η ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των Πολιτών Τρίτων Χωρών στη Ρουμανία μέσω της συνεργασίας μεταξύ του ΔΟΜ, του AID Rom, του Ιδρύματος Schottener Κοινωνικές υπηρεσίες (Schottener Foundation Social Services) και της ρουμανικής κυβέρνησης. Χάρη στην εν λόγω συνεργασία, ένα δίκτυο ενιαίων σημείων εξυπηρέτησης που δημιουργήθηκε στο Βουκουρέστι και στο Μπράσοβ παρέχει εξατομικευμένη βοήθεια στους μετανάστες της Ρουμανίας εδώ και περισσότερο από μια δεκαετία.

Σήμερα, υπάρχουν 12 Περιφερειακά Κέντρα Ένταξης (δύο από τα οποία διαχειρίζεται ο ΔΟΜ Ρουμανίας στο Βουκουρέστι και στο Μπράσοβ) που λειτουργούν ως υπηρεσία ενιαίας εξυπηρέτησης (one-stop-shops) όπου οι ενήλικες και τα παιδιά με άδεια παραμονής μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και συμβουλές σχετικά με τις τοπικές υπηρεσίες (απασχόληση, υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση, στέγαση, κοινωνικές υπηρεσίες κ.λπ.), υλική και ιατρική βοήθεια, μαθήματα προσανατολισμού, μαθήματα ρουμανικής γλώσσας για ενήλικες και παιδιά (συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων μετά το σχολείο), εξατομικευμένη υποστήριξη για τις γυναίκες μέσω ομαδικής συμβουλευτικής, κοινωνικοπολιτιστικές δραστηριότητες με συμμετοχή στην τοπική κοινότητα.

Ο ΔΟΜ Ρουμανίας παρακολουθεί τις δραστηριότητες μέσω τακτικής συλλογής δεδομένων και τριμηνιαίων συναντήσεων συντονισμού με την Γενική Επιθεώρηση Μετανάστευσης και τις οργανώσεις που διαχειρίζονται τα Περιφερειακά Κέντρα Ένταξης.

Ζώντας σε μια νέα χώρα: Κέντρο Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης Novo Mesto (RIC Novo mesto) - Σλοβενία

Φορείς υλοποίησης: Κέντρο Ανάπτυξης και Εκπαίδευσης Novo Mesto

Το Κέντρο Ανάπτυξης και Εκπαίδευσης Novo Mesto ήταν μέρος του έργου «Γενική και Άτυπη Εκπαίδευση Ενηλίκων», το οποίο περιλάμβανε 15 προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων που απευθύνονταν σε ενεργούς ενήλικες ηλικίας 25 έως 55 ετών, ενήλικες άνω των 55 ετών, ανέργους, Ρομά, μετανάστες, φυλακισμένους και ενήλικες με ειδικές ανάγκες. Οι συμμετέχοντες ήταν κυρίως άτομα που δεν είχαν πρόσβαση στο Πρόγραμμα Αρχικής Ένταξης.

Το έργο εκπονήθηκε για να καλύψει το κενό των υφιστάμενων προγραμμάτων ένταξης και να δώσει σε περισσότερους μετανάστες τη δυνατότητα να μάθουν τη σλοβενική γλώσσα, να βελτιώσουν τον λειτουργικό αλφαριθμητισμό τους, να αποκτήσουν πρόσβαση στην απασχόληση και να ενταχθούν στην κοινωνία της Σλοβενίας.

Περίπου 20 συμμετέχοντες εντάσσονταν στο πρόγραμμα κάθε χρόνο και συμμετείχαν στις προσφερόμενες εκπαιδεύσεις, συζητήσεις και δραστηριότητες. Μετά τη λήξη του προγράμματος πολλοί συμμετέχοντες παρέμειναν σε επαφή με τον οργανισμό μέσω των δραστηριοτήτων του Κέντρου Συμβουλευτικής Ενηλίκων Novo Mesto.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε για πρώτη φορά μεταξύ του 2012 και 2014 από το Κέντρο Ανάπτυξης και Εκπαίδευσης Novo Mesto και χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, του Υπουργείου Παιδείας, Επιστημών, Πολιτισμού και Αθλητισμού και του Δήμο Novo Mesto. Το ίδιο πρόγραμμα συνεχίστηκε την χρονική περίοδο μεταξύ 2016 και 2019.

ΕΑΜΙSS – Ομάδες Διαπολιτισμικής Υπηρεσίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης - Ισπανία

Φορείς υλοποίησης: ΕΑΜΙSS-Equip d'Atencioi Mediocio Intercultural Socio sanitari

Ο ΕΑΜΙSS είναι ένας μη κερδοσκοπικός Σύλλογος που ιδρύθηκε από την κοινότητα των Φιλιππινέζων στην Καταλονία. Κύριοι στόχοι του είναι να ενεργεί ως διαπολιτισμικός διαμεσολαβητής μεταξύ της κοινότητας και των τοπικών υπηρεσιών και ιδρυμάτων και να προωθεί τη συμμετοχή, την διαφορετικότητα και την ισότητα.

Ο ΕΑΜΙSS λειτουργεί σε στενή επαφή με το Department d'Igualtati Feminismes (DIFE) της Generalitat της Καταλονίας, απευθυνόμενη στους Φιλιππινέζους που ενδεχομένως χρειάζονται υποστήριξη και βοήθεια.

Ο Σύλλογος εργάζεται για την υποστήριξη των νεοεισερχομένων Φιλιππινέζων στα διάφορα στάδια υποδοχής στην Καταλονία, παρέχοντας πληροφορίες για τα δικαιώματα, τις υπηρεσίες, τη γλωσσική κατάρτιση. Ο ΕΑΜΙSS διευκολύνει την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την υγειονομική περίθαλψη, ενημερώνει τους φροντιστές και τους οικιακούς βοηθούς για τα δικαιώματά τους, προσφέρει υπηρεσίες σχετικές με τη μετανάστευση, βοηθά τους Φιλιππινέζους να αποκτήσουν άδειες εργασίας, προσφέρει μεταφραστικές υπηρεσίες και ενημερώσεις για την έμφυλη βία.

POMP - Ψυχοκοινωνική υποστήριξη των οικογενειών των μεταναστών - Σλοβενία

Φορέας υλοποίησης: Ινστιτούτο MISSS Institute

Το πρόγραμμα POMP (Ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε οικογένειες μεταναστών) του Ινστιτούτου MISSS στοχεύει στην ενεργό ενσωμάτωση των μεταναστών στην τοπική κοινωνία. Στόχος του είναι η καταπολέμηση της απομόνωσης και του κοινωνικού αποκλεισμού των οικογενειών των μεταναστών μέσω μιας διεπιστημονικής προσέγγισης.

Με βάση τις πραγματικές ανάγκες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες, το πρόγραμμα επικεντρώνεται σε πέντε κύριους τομείς, δηλαδή στην διαπολιτισμική μάθηση και διάλογο- στην λειτουργική και ηλεκτρονική παιδεία, υποστήριξη μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης- ενημέρωση για τα δικαιώματα και τα καθήκοντα- ατομική συμβουλευτική.

Το πρόγραμμα POMP στοχεύει στην εξάλειψη των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά μεταναστών στο σχολείο, στη βελτίωση της ποιότητας της οικογενειακής ζωής και στην παροχή όλων των απαραίτητων πληροφοριών, υποστήριξης και συμβουλών για διάφορα οικογενειακά θέματα, κοινωνικά δικαιώματα, εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, απασχόληση, στέγαση.

Ξεκινώντας από μια χούφτα μαθητών ενός κοντινού σχολείου, το πρόγραμμα συμπεριέλαβε αργότερα όλο και περισσότερα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ο αριθμός των ενηλίκων συμμετεχόντων αυξήθηκε.

Το POMP υλοποιείται από έναν κοινωνικό παιδαγωγό και κοινωνιολόγο, με τη βοήθεια τελειόφοιτων φοιτητών των Υπηρεσιών Κοινωνικής Μέριμνας. Χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Εργασίας, Οικογένειας και Κοινωνικών Υποθέσεων και τον Δήμο της Λουμπλιάνας.

4. Παρεμβάσεις Social mixing

4 © Askar ABAYEV / pexels.com

Η εξεύρεση χρόνου για την **καλλιέργεια σχέσεων και αναζήτηση ενδιαφερόντων** είναι συχνά ανέφικτη για πολλούς Πολίτες Τρίτων Χωρών που είναι σε μειονεκτική θέση. Τα οικονομικά και νομικά προβλήματα, οι υποχρεώσεις φροντίδας και οι συχνά δυσμενείς συνθήκες εργασίας δυσχεραίνουν τη δημιουργία σχέσεων με άλλους κατοίκους με ίσους όρους και την **απαλλαγή από το άγχος που σχετίζεται με τη μετανάστευση**. Κατ'αυτόν τον τρόπο, επομένως, η παροχή στους Πολίτες Τρίτων Χωρών της δυνατότητας να έχουν κάποιο "ελεύθερο χρόνο" για την αναζήτηση των ενδιαφερόντων τους αποτελεί σημαντικό στόχο κοινωνικής ένταξης.

Οι ακόλουθες δραστηριότητες σχεδιάστηκαν για να διευκολύνουν τον διαπολιτισμικό διάλογο και την κατανόηση, ενώ παράλληλα επέτρεψαν στους Πολίτες

Τρίτων Χωρών να απολαύσουν χρόνο εκτός εργασίας, εκπαίδευσης, διοικητικών και νομικών διαδικασιών. Συνέβαλαν στην εγκαθίδρυση **σχέσεων αμοιβαίου σεβασμού**, στην ενθάρρυνση του διαπολιτισμικού διαλόγου και της αλληλεγγύης, καθώς και στον περιορισμό των αντιληπτών διαφορών. Επιπλέον προσφέρουν στους νεοαφιχθέντες την δυνατότητα να γιορτάσουν τις παραδόσεις τους και να τις μοιραστούν με τη νέα τους κοινότητα.

Ορθές πρακτικές με μια ματιά

Το έργο Baħar: Πολλές συνταγές, μια πόλη- Ο Οδηγός – Ελλάδα

Φορέας υλοποίησης: Συντονιστικό Κέντρο Αθήνας για θέματα Μεταναστών & Προσφύγων (ACCMR) με την υποστήριξη της Action Aid Hellas

Η μαγειρική φέρνει τους ανθρώπους κοντά, ανεξάρτητα από την καταγωγή τους. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος, γυναίκες που ζουν στην Αθήνα προσκλήθηκαν να μαγειρέψουν σε μια γιορτή γεύσεων και πολιτιστικής ανταλλαγής. Οι επισκέπτες κλήθηκαν να δοκιμάσουν γεύσεις από την Ελλάδα και το εξωτερικό, να γνωριστούν μεταξύ τους, να χορέψουν και να διασκεδάσουν.

Από τις εκδηλώσεις αυτές προέκυψε ο Οδηγός του προγράμματος Baħar, ο οποίος εκδόθηκε από το Συντονιστικό Κέντρο Αθήνας για Θέματα Μεταναστών & Προσφύγων (ACCMR) με την υποστήριξη της Action Aid Hellas και του Δικτύου Γυναικών Μεταναστών Μέλισσα. Ο Οδηγός περιλαμβάνει 12 συνταγές που παρασκευάστηκαν κατά τη διάρκεια των γιορτών καθώς και τις ιστορίες που μοιράστηκαν οι μάγειρες.

Σύμφωνα με τη Χάννα από την Ουκρανία, ενεργό μέλος του δικτύου Melissa Network που ζει στην Ελλάδα, "η μαγειρική είναι συνδεδεμένη με την οικογένεια. Η μαγειρική μου θυμίζει την οικογένειά μου", είπε.

"Η κόρη μου παίζει με όλα τα άλλα παιδιά στο σχολείο, απ' όπου κι αν προέρχονται, και την ενθαρρύνω να το κάνει. Σύντομα θα πάει στο πανεπιστήμιο μαζί με τα άλλα παιδιά, θα περάσουν όλη τους τη ζωή μαζί, πρέπει να επικοινωνούν", είπε η Σπυριδούλα, που ζει στον Κολωνό, μια πολυπολιτισμική γειτονιά της Αθήνας.

Η έκδοση δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου "Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) και μετανάστευση – Πολλαπλασιαστικοί Παράγοντες και δημοσιογράφοι που απευθύνονται σε Φορείς Λήψης Αποφάσεων και Πολίτες εντός της ΕΕ", ενός τριετούς έργου που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στόχος του προγράμματος είναι η ευαισθητοποίηση σχετικά με τους ΣΒΑ, τη μετανάστευση και την αλληλεπίδρασή τους.

Cluj-Napoca Πολυπολιτισμικό Φεστιβάλ – Ρουμανία

Φορέας υλοποίησης: Σύνδεσμος υπεράσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων Cluj-Napoca (LADO), Δήμος Cluj-Napoca, κοινότητες μεταναστών

Το Πολυπολιτισμικό Φεστιβάλ της Κλουζ-Ναπόκα είναι ένας ετήσιος εορτασμός της διαφορετικότητας. Οι δραστηριότητες του Φεστιβάλ προωθούν τον διαπολιτισμικό διάλογο, την αμοιβαία κατανόηση και τη συνεργασία μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και στοχεύουν στην καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων.

Μαζί, ντόπιοι και νεοφερμένοι παρουσιάζουν τους πολιτισμούς και τις παραδόσεις τους με τη μορφή χορευτικών και μουσικών παραστάσεων, τέχνης, ενδυμασιών και φαγητού. Η πρώτη εκδήλωση διοργανώθηκε το 2012 και συγκέντρωσε εκπροσώπους από 12 χώρες καθώς και αλλοδαπούς πολίτες της Κλουζ-Ναπόκα. Το 2015 το Πολυπολιτισμικό Φεστιβάλ συμπεριλήφθηκε στην εκδήλωση Days of Cluj που διοργανώνεται κάθε χρόνο από τον Δήμο και τους εταίρους του (ιδιωτικός τομέας, ΜΚΟ, ακαδημαϊκοί φορείς κ.λπ.). Το 2019, η εκδήλωση διήρκεσε τέσσερις ημέρες και είχε 300.000 συμμετέχοντες.

Ο Σύνδεσμος Υπεράσπισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Κλουζ-Ναπόκα (LADO) υποστηρίζει τη διοργάνωση του φεστιβάλ συντονίζοντας τους εκπροσώπους των κοινοτήτων των μεταναστών, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την προετοιμασία της εκδήλωσης. Ο Δήμος της Κλουζ-Ναπόκα παρέχει οικονομική υποστήριξη.

Αθλητισμός για όλους - Ολλανδία

Φορέας υλοποίησης: NOC*NSF (Ολλανδική Ολυμπιακή Επιτροπή και Ολλανδική Αθλητική Ομοσπονδία), Centraal Orgaanorvang Asielzoekers (COA), Kenniscentrum Sport (Ολλανδικό Κέντρο orvang Asielzoekers (COA), Kennis centrum Sport (Dutch Knowledge Hub for Sports), Right to Play

Από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Μάρτιο του 2017, η NOC*NSF (Ολλανδική Ολυμπιακή Επιτροπή και Ολλανδική Αθλητική Ομοσπονδία), η COA (Centraal Orgaanorvang Asielzoekers) και το Kennis centrum Sport (Dutch Knowledge Hub for Sports) υλοποίησαν το έργο "Sport & Refugees" ("Sport & Vluchtelingen").

Το έργο αυτό κατέστη δυνατό χάρη στη συνεργασία μεταξύ της COA και καθιερωμένων αθλητικών συλλόγων, και είχε ως στόχο τη διευκόλυνση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των διαμενόντων 23 εγκαταστάσεων υποδοχής στην Ολλανδία και του τοπικού πληθυσμού.

Το έργο αύξησε την πολιτισμική ευαισθησία μεταξύ των κοινοτήτων υποδοχής και των αιτούντων άσυλο μέσω της διευκόλυνσης αθλητικών δραστηριοτήτων κατά τις οποίες οι κοινότητες υποδοχής και οι αιτούντες άσυλο αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους. Η ολλανδική ΜΚΟ Right to Play διοργάνωσε εργαστήρια για τη σύνδεση του αθλητισμού, του τραύματος και των προσφύγων.

Η ευαισθησία σχετικά με διαφορές φύλου και ηλικίας ήταν ζωτικής σημασίας για το έργο. Ένα από τα κύρια συμπεράσματα της βασικής μελέτης που πραγματοποιήθηκε από το Kennis centrum Sport, για παράδειγμα, ήταν ότι οι νεαρές γυναίκες που αναζητούσαν άσυλο συμμετείχαν λιγότερο σε αθλητικές δραστηριότητες από ό,τι οι μεσήλικες άνδρες αιτούντες άσυλο. Το σχέδιο αντιμετώπισε ειδικά αυτή την ανισορροπία μεταξύ φύλου και ηλικίας.

U-RLP Ουτρέχτη, Εφαλτήριο για τους Πρόσφυγες (ΣχέδιοEinstein) - Ολλανδία

Implementing actor(s): Δήμος Ουτρέχτης, Socius Living (MME), COA, New Dutch Connections (ΜΚΟ), Volunteer hub Utrecht, de Voorkamer (ΜΚΟ), Theatre Stut, Radio Einstein, School of Economics (USE) και Centre for Entrepreneurship (Utrecht CE), Πανεπιστήμιο της Ουτρέχτης, Λαϊκό Πανεπιστήμιο της Ουτρέχτης (τμήμα αγγλικής γλώσσας), Social Impact Factory (ΜΚΟ), Dutch Council for Refugees (ΜΚΟ)

Το Utrecht Refugee Launch pad (Ουτρέχτη, Εφαλτήριο για τους Πρόσφυγες) (Plan Einstein) ήταν μια καινοτόμος λύση για τη στέγαση και την κοινωνική συνοχή ως απάντηση στην αύξηση των αιτήσεων ασύλου κατά τη διάρκεια της περιόδου 2015-2016. Μεταξύ Νοεμβρίου 2016 και Οκτωβρίου 2018, το πρόγραμμα παρείχε στέγαση σε αιτούντες άσυλο (τόσο με άδεια όσο και χωρίς άδεια παραμονής) στο ίδιο συγκρότημα με τους ντόπιους νέους στην περιοχή του Όβερβεχτ.

Το έργο προώθησε τη συν-μάθηση, προσκαλώντας τους κατοίκους της γειτονιάς να κάνουν μαθήματα μαζί και να συμμετέχουν σε κοινωνικές δραστηριότητες σε έναν κοινό κοινωνικό χώρο. Τα μαθήματα αγγλικών και επιχειρηματικότητας προσφέρθηκαν ως αντικείμενα "μελλοντικής αξίας", χρήσιμα για το επαγγελματικό μέλλον των συμμετεχόντων, ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία τελικά θα ζούσαν.

Η εγκατάσταση υποδοχής για τη συν-στέγαση και τη συν-μάθηση, γνωστή σε τοπικό επίπεδο ως "Plan Einstein", είχε ως στόχο να αναπτύξει τα κοινωνικά δίκτυα των αιτούντων άσυλο με τους γείτονες, παρέχοντας παράλληλα ευκαιρίες στους συμμετέχοντες να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, να ενισχύσουν την ευημερία και να βελτιώσουν την κοινοτική συνοχή στη γειτονιά. Ως εκ τούτου, το πρόγραμμα αποσκοπούσε στην αντιμετώπιση των ανησυχιών των κοινοτήτων υποδοχής, στην ενεργοποίηση των αιτούντων άσυλο "από την πρώτη μέρα" και στην αναστροφή του αρνητικού κύκλου της πλήξης, του άγχους, της απομόνωσης και της επιδείνωσης της ψυχικής υγείας που είναι κοινά φαινόμενα στις κοινότητες των μεταναστών.

Το έργο δρομολογήθηκε από την πόλη της Ουτρέχτης χάρη στην άμεση χρηματοδότηση της ΕΕ και αναπτύχθηκε περαιτέρω από τους συμμετέχοντες, ντόπιους, επαγγελματίες, εθελοντές και οργανισμούς. Οι οργανώσεις που συμμετείχαν ήταν : Social Impact Factory, Socius Wonen, Utrecht Center for International Entrepreneurship (μέρος του Πανεπιστημίου Utrecht) ,Vluchtelingen Werk West and Midden Nederland (Dutch Refugee Council), Welkom in Utrecht, de Volks Universiteit Utrecht, COA, New Dutch Connections, Volunteer hub Utrecht ,de Voorkamer, Theatre Stuten Radio Einstein.

Συμβολή του Includ-EU στη συμμετοχή και στις διαπολιτισμικές επαφές

Εκτός από την προώθηση των καλών πρακτικών που παρουσιάστηκαν παραπάνω, το πρόγραμμα Includ-EU έχει δρομολογήσει δύο **πilotικές δράσεις** στον τομέα της συμμετοχής και των διαπολιτισμικών συναντήσεων. Η πρώτη, στη **Ρουμανία**, επικεντρώνεται στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε βασικές πληροφορίες, τόσο διαδικτυακά όσο και μη διαδικτυακά, ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή σε όλες τις πτυχές της κοινωνικής ζωής. Το δεύτερο pilotικό σχέδιο, που υλοποιείται **στην Ισπανία**, απευθύνεται σε νεαρά κορίτσια και τα ενδυναμώνει μέσω της υποστήριξης και μεντορείας από συνομήλικους.

Ο χώρος για τους νεοεισερχόμενους στη Cluj Napoca

Αυτό το pilotικό έργο Includ-EU θα διευκολύνει τη συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην κοινωνία οι οποίοι μετακινούνται στην Κλουζ Ναπόκα, παρέχοντάς τους πλήρεις, επίκαιρες, δομημένες και φιλικές προς το χρήστη πληροφορίες, καθώς και ειδική καθοδήγηση και βοήθεια καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Με βάση τη συνεργασία μεταξύ του Δήμου Cluj Napoca και του ΔΟΜ Ρουμανίας, το έργο θα δημιουργήσει την **Υπηρεσία Ενιαίας Εξυπηρέτησης (One Stop Shop)** που θα σχεδιαστεί ως μέρος των δράσεων της πόλης για την υποστήριξη της ένταξης. Η Υπηρεσία μιας Στάσης θα συλλέγει και θα επεξεργάζεται όλες τις πληροφορίες που χρειάζονται οι Πολίτες Τρίτων Χωρών για να αισθανθούν σαν στο σπίτι τους στην Κλουζ, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για στέγαση, εκπαίδευση, απασχόληση και επιχειρηματικότητα, γλώσσα και πολιτισμό, εγγραφή και νομοθεσία, συστήματα υγείας και ιατρικής, αναψυχή και αθλητισμό.

Η Υπηρεσία Ενιαίας Εξυπηρέτησης θα είναι διαθέσιμη τόσο διαδικτυακά όσο και μη διαδικτυακά. Η ηλεκτρονική εκδοχή θα είναι μια πλατφόρμα με τρεις οδηγούς και συνδέσμους για πρόσθετες χρήσιμες πληροφορίες, συγκεκριμένα, θα υπάρχουν:

- Γενικός οδηγός ένταξης (Πώς να εγκατασταθείτε στη Cluj),

- Οδηγός απασχόλησης (Πώς να βρείτε δουλειά στη Cluj),
- Οδηγός επιχειρηματικότητας (Πώς να ξεκινήσετε τη δική σας επιχείρηση στη Cluj)

Η μη διαδικτυακή εκδοχή θα είναι ένα γραφείο εξυπηρέτησης στο κέντρο της Κλουζ, ανοικτό σε κάθε νεοεισερχόμενο που επιθυμεί να λάβει πληροφορίες, καθοδήγηση, βοήθεια ή έχει ερωτήσεις σχετικά με τη διαδικασία ένταξής του.

Το πιλοτικό σχέδιο θα επωφεληθεί από τις εθνικές ανταλλαγές με άλλους δήμους της Ρουμανίας, καθώς και από τις διεθνείς ανταλλαγές σχετικά με τις καλές πρακτικές που εφαρμόζονται σε άλλες χώρες.

Πρόγραμμα κοινωνικής καθοδήγησης της Καταλονίας για κορίτσια σε κίνηση

Στην Καταλονία, η Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència - DGAIA (Γενική Διεύθυνση Παιδικής και Εφηβικής Φροντίδας) υποστηρίζει σήμερα 3.521 ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών και νέους που έχουν ήδη ενηλικιωθεί. Περίπου το 4 τοις εκατό αυτών είναι γυναίκες (Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, 2021). Τα περισσότερα από τα κορίτσια που επωφελούνται από ένα από τα προγράμματα που προσφέρει η DGAIA είναι 18 ή 19 ετών, αντιπροσωπεύοντας το 57,25 τοις εκατό του συνολικού αριθμού των κοριτσιών που λαμβάνουν βοήθεια.

Το πιλοτικό πρόγραμμα "Κοινωνική καθοδήγηση για πρώην ασυνόδευτα κορίτσια ή νεαρές ημεδαπές κοπέλες που έχουν περάσει από παρόμοιες μεταναστευτικές εμπειρίες" θα δημιουργήσει σχέσεις καθοδήγησης μεταξύ αυτής της ομάδας και νεαρών φοιτητών πανεπιστημίου για τη βελτίωση της κοινωνικής τους ένταξης. Ταυτόχρονα, θα ενδυναμώσει τόσο τις μετανάστριες όσο και τους φοιτητές για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας.

Η Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης, Προσφύγων και Αντιρατσισμού της κυβέρνησης της Καταλονίας θα ηγηθεί του έργου, το οποίο θα υλοποιηθεί σε συνεργασία με την Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència και με τρίτους οργανισμούς. Τα τοπικά πανεπιστήμια θα στηρίξουν την αναζήτηση για μέντορες.

Η πιλοτική δράση αποσκοπεί στη βελτίωση της ένταξης πρώην ασυνόδευτων κοριτσιών μεταναστριών ή Ισπανίδων που έχουν μεταναστεύσει εντός της Ισπανίας. Ο κύριος στόχος είναι να ενισχυθούν οι ευκαιρίες κατάρτισης και απασχόλησης τους, καθώς και να προληφθεί η βία λόγω φύλου. Συγκεκριμένα, το έργο αποσκοπεί σε:

1. ενδυνάμωση των νέων γυναικών για την πρόληψη της βίας με βάση το φύλο και/ή ανάπτυξη στρατηγικών για την αντιμετώπιση των συνεπειών της βίας με βάση το φύλο;
2. δημιουργία ενός δικτύου για την προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης μέσω της καθοδήγησης της σχέσης και εξεύρεσης χώρων όπου μπορούν να συμμετέχουν σε δραστηριότητες και να γνωρίσουν νέους ανθρώπους;

3. Βελτίωση της αυτονομίας των υποψηφίων για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην ενήλικη ζωή, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των δεξιοτήτων τους στην καταλανική γλώσσα και της συνειδητοποίησης των κοινωνικο πολιτισμικών ευκαιριών και των ευκαιριών απασχόλησης;
4. Εξάλειψη του στίγματος της κοινωνίας υποδοχής, μεταξύ άλλων με την αποδόμηση των στερεοτύπων των ίδιων των μεντόρων.

Κατά τη διάρκεια διαφόρων συναντήσεων, οι μέντορες και οι καθοδηγούμενοι θα εξασκήσουν τη γλώσσα, θα δημιουργήσουν κοινωνικές σχέσεις και θα ανακαλύψουν τις διαθέσιμες πηγές. Στόχος είναι να δημιουργηθούν χώροι εμπιστοσύνης, καθώς και ευκαιρίες για τη δημιουργία ενός κοινωνικού δικτύου στην κοινωνία υποδοχής. Εκτός από τις ατομικές συναντήσεις, θα διοργανωθεί μια εκπαιδευτική συνεδρία για τους μέντορες και τους καθοδηγούμενους ταυτόχρονα: η συνεδρία θα περιλαμβάνει ένα εργαστήριο σχετικά με την πρόληψη της βίας λόγω φύλου, ώστε να δοθούν στους συμμετέχοντες τα εργαλεία να αντιμετωπίσουν τις καταστάσεις στις οποίες μπορεί να βρεθούν και να δημιουργηθεί ένας ασφαλής χώρος όπου θα μπορούν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους, εάν το επιθυμούν.

Συμπεράσματα

Η πολιτική, κοινωνική και πολιτιστική συμμετοχή στην κοινωνία αποτελεί **αναπόσπαστο μέρος της πραγματικά επιτευχθείσας ένταξης**.

Η συμμετοχή στη δημόσια ζωή βελτιώνει επίσης τη δημοκρατική νομιμότητα και την αποτελεσματικότητα της πολιτικής, διότι επιτρέπει στους Πολίτες Τρίτων Χωρών να **έχουν λόγο** στις αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους.

Συμβάλλοντας στη ζωή της τοπικής κοινότητας, οι Πολίτες Τρίτων Χωρών μπορούν να καταπολεμήσουν το αίσθημα του ξεριζωμού που συνδέεται με τη μετανάστευση, να καταρρίψουν τα στερεότυπα που επηρεάζουν την καθημερινή τους ζωή και να ευημερούν στη νέα τους πατρίδα.

Οι κοινότητες υποδοχής θα πρέπει επίσης να συμμετέχουν ενεργά σε ανταλλαγές μεταξύ ομοτίμων και σε δραστηριότητες κοινωνικής ανάμειξης με τους νεοεισερχόμενους και να διασφαλίζουν ότι η **πληροφόρηση σχετικά με τη μετανάστευση είναι ακριβής** και ότι δεν τροφοδοτεί ξενοφοβικά ή μεροληπτικά αφηγήματα.

Δυστυχώς, οι Πολίτες Τρίτων Χωρών βρίσκουν **ελάχιστες δυνατότητες πολιτικής συμμετοχής** στις Includ-EU χώρες, τόσο για διαρθρωτικούς όσο και για ατομικούς λόγους. Παρόλα αυτά, οι καλές πρακτικές που παρουσιάζονται στη παρούσα ενημέρωση, υποδηλώνουν ότι **είναι δυνατή η προώθηση της ενεργού συμμετοχής, ακόμη και όταν μεγαλύτερη πολιτική συμμετοχή και χορήγηση πολιτικών δικαιωμάτων αποδεικνύονται δύσκολα επιτεύξιμες**.

Αυτή η επισκόπηση των ορθών πρακτικών σχετικά με τον τρόπο ενθάρρυνσης της συμμετοχής και των διαπολιτισμικών ανταλλαγών καθώς και την υποστήριξη της εξάπλωσης των δραστηριοτήτων κοινωνικής ανάμειξης στις Includ-EU χώρες υποδηλώνει ότι οι ακόλουθες δράσεις είναι απαραίτητες για την εξάλειψη των εμποδίων που εμποδίζουν την ουσιαστική συμμετοχή:

- ⇒ **Η ανάπτυξη της ικανότητας των Πολιτών Τρίτων Χωρών και των τοπικών φορέων πρώτης γραμμής - και ιδιαίτερα των γυναικών, των νέων, των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρίες - να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις ευκαιρίες για κοινωνική, αστική, πολιτική και οικονομική εμπλοκή:** το πρώτο βήμα προς μεγαλύτερη συμμετοχή και διαπολιτισμικές συναντήσεις είναι να διασφαλιστεί ότι οι Πολίτες Τρίτων Χωρών έχουν πρόσβαση στα εργαλεία και τους χώρους για να συμμετέχουν στην κοινωνία επί ίσοις όροις με τους άλλους κατοίκους,
- ⇒ **Η επένδυση στην ευαισθητοποίηση και τη διαπολιτισμική προσέγγιση:** για να καταστεί δυνατή η συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών σε όλους τους τομείς της κοινωνικής και πολιτικής ζωής, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η πληροφόρηση σχετικά με τη μετανάστευση είναι ακριβής, τεκμηριωμένη και ευαίσθητη στη διαπολιτισμική δυναμική. Αυτή η προσέγγιση θα πρέπει να περιλαμβάνει ενέργειες και μέτρα που καταπολεμούν τον ρατσισμό, την ξενοφοβία, τις

προκαταλήψεις και τα στερεότυπα, καθώς και την πλήρη εφαρμογή της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την ίση μεταχείριση,

- ⇒ **Η βελτίωση των υπηρεσιών πληροφόρησης και προσανατολισμού σε τοπικό επίπεδο:** η πληροφόρηση και η πρόσβαση σε υπηρεσίες που σχετίζονται με τα δικαιώματα αποτελεί προϋπόθεση για να είναι κανείς ενεργό μέλος της κοινωνίας. Οι κοινότητες των Πολιτών Τρίτων Χωρών πρέπει να συμμετέχουν άμεσα στο σχεδιασμό των υπηρεσιών παροχής πληροφοριών και στον προσδιορισμό των αναγκών. Οι πληροφορίες για τις ευκαιρίες που είναι διαθέσιμες σε τοπικό επίπεδο πρέπει να παρέχονται σε όλους τους Πολίτες Τρίτων Χωρών μέσω της σύνδεσης με όλους τους σχετικούς τοπικούς φορείς και οργανώσεις,
- ⇒ **Η προώθηση της κοινωνικής ανάμειξης μέσω εκδηλώσεων, κοινών δραστηριοτήτων και κοινούελεύθερου χρόνου ως τρόποι για την αντιμετώπιση του τραύματος, την καταπολέμηση των στερεοτύπων και τη δημιουργία περισσότερο συνεκτικών κοινωνιών:** η δημιουργία σχέσεων με άλλους κατοίκους με ίσους όρους και η ανακούφιση από το άγχος που σχετίζεται με τη μετανάστευση θα πρέπει να αποτελέσουν πρωταρχικές προτεραιότητες των πολιτικών ένταξης. Η αξιοποίηση του διαθέσιμου χρόνου μετά από την εργασία, τη φροντίδα και άλλες υποχρεώσεις, ιδίως στο πλαίσιο της ανταλλαγής εμπειριών με άλλους κατοίκους, συμβάλλει στον αμοιβαίο εμπλουτισμό των σχέσεων σεβασμού.

Για να είναι εφαρμόσιμες αυτές οι συστάσεις, είναι σημαντικό **να υποστηρίξουμε ή να επενδύσουμε σε πολιτικά και νομικά πλαίσια που διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα αυτών των πρωτοβουλιών.** Για παράδειγμα, οι παρεμβάσεις κατά των διακρίσεων χρειάζονται νομικές, πολιτικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις για την άρση των εμποδίων που εμποδίζουν την πρόσβαση των μεταναστών σε πληροφορίες, πόρους και υπηρεσίες σε διάφορους τομείς της κοινοτικής ζωής (στέγαση, απασχόληση, υγεία, διαδίκτυο κ.λπ.). Ταυτόχρονα, οι επαγγελματίες και οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής θα πρέπει να αναπτύξουν βιώσιμες δραστηριότητες κοινωνικής ανάμειξης, συμπεριλαμβάνοντας κατάλληλα μέσα παρακολούθησης και αξιολόγησης, εμπλέκοντας ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων και αναζητώντας θεσμική υποστήριξη σε πολλαπλά επίπεδα διακυβέρνησης.

Βιβλιογραφία

- Advocate of the Principle of Equality 2019. Annual Report for 2019. www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2020/09/Annul-report-2019_Summary.pdf (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- Bajt, V. and Pajnik, M. 2010. Current challenges to migrant integration: Xenophobia and racism. The case of Slovenia. ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/current-challenges-migrant-integration-xenophobia-and-racism-case-slovenia_en (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- Bertelli, D. 2019 How do migrants participate politically within restrictive contexts? Citizenship, belonging and participation Italy. Peace Research Institute Oslo. 2019. reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Bertelli%2C%20Davide%20-%20How%20Do%20Migrants%20Participate%20Politically%20within%20Restrictive%20Contexts%2C%20PRIO%20Policy%20Brief%2015-2019.pdf (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- De Gruijter, M. and De Winter-Koçak, S. 2018. Toen Gevlucht...Hoe is Het Nu?. Kennisplatform Integratie & Samenleving.
- Departament de Treball, Afers Socials i Famílies 2021. Dades Obertes Catalunya. analisi.transparenciacatalunya.cat/Demografia/Infants-i-joves-migrats-sols-acollits-a-Catalunya/mxprz-6y5e (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- European Commission 2022. Ukraine: Commission proposes temporary protection for people fleeing war in Ukraine and guidelines for border checks. ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1469 (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- European Web Site on Integration 2021. Migrant integration information and good practices. ec.europa.eu/migrant-integration/governance/netherlands (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- IOM 2019. World Migration Report 2020. www.un.org/sites/un2.un.org/files/wmr_2020.pdf (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- IOM 2021. The Power of Contact: Designing, Facilitating and Evaluating Social Mixing Activities to Strengthen Migrant Integration and Social Cohesion Between Migrants and Local Communities. publications.iom.int/books/power-contact-designing-facilitating-and-evaluating-social-mixing-activities-strengthen (Προσπελάστηκε στις 20 Απριλίου 2022).
- Kennisplatform Integratie & Samenleving 2020. Coronavirus en eenzaamheid bij migrantenouderen:tips. www.kis.nl/artikel/coronavirus-en-eeenzaamheid-bij-migrantenouderen-tips (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).

- MIPEX 2020a. Key Findings. Greece. <https://www.mipex.eu/greece> (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- MIPEX 2020a. Key Findings. Greece. www.mipex.eu/greece (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- MIPEX 2020b. Key Findings. Italy. www.mipex.eu/italy (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- MIPEX 2020c. Key Findings. The Netherlands. www.mipex.eu/netherlands (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- MIPEX 2020d. Key Findings. Romania. www.mipex.eu/romania (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- MIPEX 2020e Key Findings. Slovenia. www.mipex.eu/slovenia (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- MIPEX 2020f. Key Findings. Spain. www.mipex.eu/spain (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- OECD 2018a. Working Together for Local Integration of Migrants and Refugees. www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264085350-en.pdf?expires=1648647735&id=id&accname=guest&checksum=94B66CB215B15CCB0262E565A13DE14A (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- Prins, E. 2020. Coronastress bij vluchtelingen; blijf bellen. Zorg + Welzijn. www.zorgwelzijn.nl/coronastress-bij-vluchtelingen-blijf-bellen/ (Προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2022).
- UNESCO 2022. Ukraine: UNESCO's response to children's education needs. <https://news.un.org/en/story/2022/03/1115122> (Προσπελάστηκε στις 4 Μαρτίου 2022).

Includ-EU

Προώθηση της συμμετοχής και της
επαφής με τις κοινωνίες υποδοχής

The project is funded by the Asylum,
Migration and Integration Fund of
the European Union

Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat
i Feminismes

GEMEENTE TILBURG

REGION OF CRETE
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

anci
toscana

www.includeu.eu

Αυτό το έργο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.